

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра міжнародного менеджменту

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**«МЕХАНІЗМ РОЗРАХУНКІВ ЗА ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНИМИ
ОПЕРАЦІЯМИ ПІДПРИЄМСТВА»**

на матеріалах ТОВ «Дріада ЛТД»

Студентки 2 курсу, 3 групи,
спеціальності 073 «Менеджмент»
спеціалізації «Менеджмент
зовнішньоекономічної діяльності»

Гурєєва Кристина
Олександрівна

(підпис студента)

Науковий керівник
кандидат економічних наук,
доцент кафедри
міжнародного менеджменту

П'янкova Оксана
Василівна

(підпис керівника)

Гарант освітньої
програми
кандидат економічних наук,
доцент кафедри
міжнародного менеджменту

Серова Людмила
Петрівна

(підпис гаранта)

Київ 2020

Київський національний торговельно-економічний університет

Факультет міжнародної торгівлі та права

Кафедра міжнародного менеджменту

Освітній ступінь магістр

Спеціальність менеджмент

Спеціалізація менеджмент ЗЕД

Затверджую

Зав. кафедри міжнародного менеджменту

Т.М. Мельник

«___» _____ 20__ р.

Завдання

на випускн кваліфікаційну роботу студентові

Гурєєвій Кристині Олександрівні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема випускного кваліфікаційного проекту (роботи)

Механізм розрахунків за зовнішньоторговельними операціями підприємства

Затверджена наказом ректора від «___» _____ 20__ р. № _____

2. Строк здачі студентом закінченої роботи _____

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи

Мета роботи: обґрунтування рекомендацій щодо вдосконалення механізму розрахунків підприємства-експортера ТОВ ЛТД «Дріада».

Об'єкт дослідження процес здійснення розрахунків з іноземними постачальниками на підприємстві ТОВ ЛТД «Дріада».

Предмет практичні аспекти здійснення розрахунків з іноземними постачальниками ТОВ ЛТД «Дріада»

4. Консультанти по роботі із зазначенням розділів, за якими здійснюється консультування:

Розділ	Консультант (прізвище, ініціали)	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
1			
2			

5. Зміст випускної кваліфікаційної роботи (перелік питань за кожним розділом)

6. Календарний план виконання роботи

№ пор.	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	фактично
1	2	3	4
1	Затвердження змісту, теми, об'єкта та предмету дослідження.		
2	Отримання завдання на випускну кваліфікаційну роботу, складання календарного плану виконання.		
3	Виконання наукової статті.		
4	Написання випускної кваліфікаційної роботи.		
5	Оформлення роботи та її реєстрація на кафедрі.		
6	Попередній захист випускної кваліфікаційної роботи на кафедрі.		
7	Зовнішнє рецензування випускної кваліфікаційної роботи.		
8	Подання та випускної кваліфікаційної роботи до екзаменаційної комісії та захист.		

7. Дата видачі завдання « _____ » _____ 201__ р.

8. Керівник випускної кваліфікаційної роботи

П'янова О.В.

(прізвище, ініціали, підпис)

9. Керівник проектної групи

(гарант освітньої програми)

Серова Л. П.

(прізвище, ініціали, підпис)

10. Завдання прийняв до виконання студент

Гурсева К.О.

(прізвище, ініціали, підпис)

11. Відгук керівника випускної кваліфікаційної роботи

ВСТУП

РОЗДІЛ 1 ДОСЛІДЖЕННЯ МЕХАНІЗМУ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗОВНІШНЬО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ ЛТД «ДРІАДА»

Аналіз фінансово-економічної діяльності ТОВ ЛТД «Дріада»

Аналіз зовнішньоекономічної діяльності підприємства ТОВ ЛТД «Дріада»

Аналіз механізму розрахунків на ТОВ ЛТД «Дріада»

Висновки до розділу 1

РОЗДІЛ 2 НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МЕХАНІЗМУ РОЗРАХУНКІВ ТОВ ЛТД «ДРІАДА»

Аналіз та обґрунтування напрямів удосконалення механізму здійснення зовнішньоторговельних розрахунків ТОВ ЛТД «Дріада»

Розробка комплексу заходів щодо підвищення ефективності механізму здійснення розрахунків ТОВ ЛТД «Дріада»

Прогнозування фінансових результатів ТОВ ЛТД «Дріада» в наслідок реалізації запропонованих заходів

Висновки до розділу 2

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

Керівник випускної кваліфікаційної роботи _____
(підпис, дата)

Відмітка про попередній захист _____
(ПІБ, підпис, дата)

12. Висновок про випускну кваліфікаційну роботу

Випускна кваліфікаційна робота студента _____ Гурєєва К.О.
(прізвище, ініціали)

може бути допущена до захисту екзаменаційній комісії.

Керівник проектної групи
(гарант освітньої програми) _____
(прізвище, ініціали, підпис)

Завідувач кафедри _____
(підпис, прізвище, ініціали)

« _____ » 20 _____ р.

Анотація

Гурєєва К. О.

«Механізм розрахунків за зовнішньоторговельними операціями підприємства»

Менеджмент ЗЕД,
КНТЕУ, Київ, 2020 рік

Випускна кваліфікаційна робота виконана з метою розробки рекомендацій щодо вдосконалення механізму розрахунків за зовнішньоторговельними операціями підприємства.

В роботі описано дослідження діючого підприємства та запропоновано рекомендації для його розвитку.

У вступі обґрунтовується актуальність теми дослідження, поставлені мета, завдання дослідження. Наведено структуру **дипломної** роботи, література, яка використовується при аналізі.

У першому розділі **дипломної** роботи здійснюється аналіз ефективності фінансово-господарської діяльності, зовнішньоекономічної діяльності та механізму здійснення розрахунків ТОВ ЛТД «Дріяда».

У другому розділі наведені рекомендації щодо вдосконалення розрахунків із зовнішньоекономічної діяльності ТОВ ЛТД «Дріяда», наведені основні переваги від використання даних рекомендацій.

У висновку підведені основні підсумки проведеної роботи.

The final qualifying work was performed in order to develop recommendations for improving foreign economic activity.

The paper describes the study of the existing enterprise and offers recommendations for its development.

The introduction substantiates the relevance of the research topic, the purpose, objectives of the study. The structure of the thesis, the literature used in the analysis are given.

In the first chapter of the thesis the analysis of efficiency of financial and economic activity, foreign economic activity and the mechanism of realization of calculations of Open Company LTD "Dryada" is carried out.

The second section provides recommendations for improving the calculations of foreign economic activity of LLC LTD "Dryada", the main advantages of using these recommendations.

In conclusion, the main results of the work are summarized.

РЕФЕРАТ

випускної кваліфікаційної магістерської роботи на тему
«Механізм розрахунків за зовнішньоторговельними операціями
підприємства»

(на прикладі ТОВ «Дріада ЛТД»)
студентки Гурєєвої Кристини Олександрівни

Актуальність дослідження розрахунків із зовнішньоекономічної діяльності будь-якого господарюючого суб'єкта обумовлена сучасними способами ведення та функціонування бізнесу в умовах сучасного ринку. Підприємство має організувати свою зовнішньоекономічну діяльність таким чином, щоб забезпечити отримання доходу своєю, а так же вибрати найбільш оптимальний метод розрахунків з іноземними контрагентами, що підвищить їх ефективність та мінімізує ризики, пов'язані з процесом розрахунків.

Метою роботи є обґрунтування рекомендацій щодо вдосконалення механізму розрахунків підприємства-експортера ТОВ «Дріада ЛТД».

Об'єктом дослідження є механізм розрахунків на підприємстві ТОВ «Дріада ЛТД».

Відповідно до об'єкту роботи, предмет дослідження – процес реалізації розрахунків з іноземними постачальниками ТОВ «Дріада ЛТД» та економічні процеси формування зовнішньоекономічної діяльності.

Для досягнення мети в роботі досліджено ряд завдань. Серед яких: проаналізовано фінансово-господарську діяльність ТОВ «Дріада ЛТД», виконаний аналіз зовнішньоекономічної діяльності, досліджено ефективність вже існуючих міжнародних розрахунків, розроблено і проаналізовано рекомендації щодо вдосконалення механізму розрахунків ТОВ «Дріада ЛТД».

Інформаційною базою кваліфікаційної магістерської роботи є наукові праці вітчизняних та іноземних вчених, серед них: Крикун О.О., Беренда С.В., Береславська О. І., Шпильовий В. А., Мешков, А. З., Мельник Т.М., Мазаракі А. А. та інші. Також в роботі використовувалася інформація з внутрішніх корпоративних документів підприємства.

У 1 розділі було проаналізовано фінансові результати та коефіцієнти ліквідності, платоспроможності, рентабельності, майнового стану та ділової активності.

Також проаналізовано механізм здійснення зовнішньоторговельних розрахунків ТОВ «Дріада ЛТД» і виявлено, що підприємство заключає, у більшості випадків, короткострокові контракти. ТОВ «Дріада ЛТД» у зовнішньоторговельних операціях використовує таку форму розрахунку як інкасо.

У 2 розділі було виявлено основні проблеми ТОВ «Дріада ЛТД»: велика кількість короткострокових контрактів, що потребує кожен раз оформлення, нотаріальних затрат та перевірок; використання інкасової форми розрахунків, що більш ризиковим порівняно з акредитивною формою; умова оплати «за

фактом постачання» потребує перегляду та відмови, так як потрібно слідкувати за своєчасністю оплати за товар та відправляти довірену особу за перевіркою факту оплати.

Виходячи з наявних проблем, було розглянуто різні форми розрахунку та умови оплати з подальшим внесенням пропозицій та прогнозуванням фінансових результатів.

Мета **кваліфікаційної магістерської роботи** полягає у дослідженні та обґрунтуванні рекомендацій щодо вдосконалення механізму розрахунків підприємства-експортера ТОВ «Дріада ЛТД». А отже, для досягнення мети було вирішено ряд завдань:

- 1) Було оцінено оцінити фінансово-господарську діяльність ТОВ «Дріада ЛТД».
- 2) Було оцінено ефективність зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «Дріада ЛТД».
- 3) Проаналізовано механізм здійснення розрахунків ТОВ «Дріада ЛТД».
- 4) Було розроблено і проаналізовано рекомендації щодо вдосконалення механізму розрахунків ТОВ «Дріада ЛТД».
- 5) Проаналізовано економічний ефект від запропонованих заходів.

Одержані результати можуть бути використаними ТОВ «Дріада ЛТД» під час оцінки ефективності здійснення міжнародних розрахунків.

Ключові слова: **ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ, ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ, МЕХАНІЗМ РОЗРАХУНКІВ, ФОРМИ РОЗРАХУНКІВ, УМОВИ ОПЛАТИ, ЕФЕКТИВНІСТЬ МІЖНАРОДНИХ РОЗРАХУНКІВ.**

Зміст **кваліфікаційної роботи** викладено на 53 сторінках, має 18 таблиць, 11 рисунків, список використаних джерел з 18 найменувань, 2 додатки.

Рік виконання **кваліфікаційної роботи** – 2020 рік.

Рік захисту роботи – 2020 рік.

ЗМІСТ

ЗМІСТ	11
ВСТУП.....	12
РОЗДІЛ 1. ДОСЛІДЖЕННЯ МЕХАНІЗМУ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗОВНІШНЬО- ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ ЛТД «Дріада».....	15
1.1. Аналіз фінансово-економічної діяльності ТОВ ЛТД «Дріада».	15
1.2. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності підприємства ТОВ ЛТД «Дріада»	22
1.3. Аналіз механізму розрахунків на ТОВ ЛТД «Дріада».	29
Висновки до 1 розділу.....	34
РОЗДІЛ 2. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МЕХАНІЗМУ РОЗРАХУНКІВ ТОВ ЛТД «Дріада»	35
2.1. Аналіз та обґрунтування напрямів удосконалення механізму здійснення зовнішньоторговельних розрахунків ТОВ ЛТД «Дріада»	35
2.2. Розробка комплексу заходів щодо підвищення ефективності механізму здійснення розрахунків ТОВ ЛТД «Дріада».....	40
2.3. Прогнозування фінансових результатів ТОВ ЛТД «Дріада» в наслідок реалізації запропонованих заходів	46
Висновки до 2 розділу.....	53
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	54
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	57
ДОДАТКИ	59

ВСТУП

З розвитком інтеграції країн в світовій спільноті, з встановленням і зміцненням світогосподарських зв'язків більшої актуальності набули методи і форми міжнародних розрахунків, так як країни, співпрацюючи між собою, експортуючи і імпортуючи товари і послуги, потребують розвинених формах взаєморозрахунків для уникнення непорозумінь і конфліктів на світовому рівні.

Зміна та удосконалення міжнародних розрахунків пов'язані з розвитком і інтернаціоналізацією товарного виробництва і обігу. У них відображаються відносно відособлена форма руху вартості в міжнародному обороті сил неспівпадіння періодів виробництва і реалізації товарів, віддаленості ринків збуту. Міжнародні розрахунки охоплюють розрахунки по зовнішній торгівлі товарами і послугами, а також по некомерційним організаціям, кредитами і по руху капіталів між країнами, в тому числі пов'язані з будівництвом об'єкта за кордоном і наданням допомоги країнам, що розвиваються.

Нині, все більшої ваги набирає безготівковий **платіжний оборот повністю здійснюється** через банківські установи, в яких відкриті рахунки підприємств і організацій. Тому від правильної організації системи безготівкових розрахунків в цілому залежить своєчасність і швидкість здійснення розрахунків між контрагентами, їх фінансове становище, стан платіжної дисципліни в країні.

Безготівкові розрахунки – це грошові розрахунки шляхом записів по рахунках в банках, коли гроші списуються з рахунку платника і зараховуються на рахунок одержувача. Безготівкові розрахунки в господарстві організовані за певною системою, під якою розуміється сукупність принципів організації безготівкових розрахунків, вимог, що пред'являються до їх організації, визначених конкретними умовами господарювання, а також форм і способів розрахунків і пов'язаного з ними документообігу. У цьому ключі дуже важливо обирати правильну форму розрахунків з постачальниками, яка б

дозволила зменшувати дебіторську заборгованість та збільшувати оборот коштів.

Актуальність дослідження розрахунків із зовнішньоекономічної діяльності будь-якого господарюючого суб'єкта обумовлена сучасними способами ведення та функціонування бізнесу в умовах сучасного ринку. Підприємство має організувати свою зовнішньоекономічну діяльність таким чином, щоб забезпечити отримання доходу своєю, а так же вибрати найбільш оптимальний метод розрахунків з іноземними контрагентами, що підвищить їх ефективність та мінімізує ризики, пов'язані з процесом розрахунків.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У сучасній науці існує широкий спектр методів оцінки ефективності здійснення міжнародних розрахунків. Деякі аспекти визначення ефективності, підвищення її рівня на мікро- та макrorівні висвітлюються у працях багатьох економістів, зокрема таких як Крикун О.О. Беренда С.В., Мешков, А. З., Мельник Т.М., Мазаракі А. А. та інші.

Об'єктом дослідження є механізм розрахунків на підприємстві ТОВ ЛТД «Дріада».

Предмет дослідження – процес реалізації розрахунків з іноземними постачальниками ТОВ ЛТД «Дріада» та економічні процеси формування зовнішньоекономічної діяльності.

Метою роботи є обґрунтування рекомендацій щодо вдосконалення механізму розрахунків підприємства-експортера ТОВ ЛТД «Дріада».

Для досягнення мети необхідно вирішити ряд **завдань**:

- 1) оцінити фінансово-господарську діяльність ТОВ ЛТД «Дріада»;
- 2) оцінити ефективність зовнішньоекономічної діяльності ТОВ ЛТД «Дріада»;
- 3) проаналізувати механізм здійснення розрахунків ТОВ ЛТД «Дріада»;
- 4) розробити рекомендації щодо вдосконалення механізму розрахунків ТОВ ЛТД «Дріада»;

5) проаналізувати економічний ефект від запропонованих заходів.

Методологічною основою при написанні **роботи** є наукові методи, які засновані на вимогах об'єктивного і всебічного факторного аналізу фінансового стану організації. Дослідження проведені із застосуванням сукупності методів і способів наукового пізнання. Системно-структурний метод використаний для аналізу фінансового стану і виявлення структурних змін. Застосування економіко-математичних і економіко-статистичних методів дозволило визначити тенденції розвитку зовнішньоекономічної діяльності організації, оцінити їх динаміку, виявити диспропорції і протиріччя.

Інформація щодо апробації результатів. (Поки немає інформації про збірник).

Науково-практична новизна отриманих результатів, що має значущість для суб'єкта ЗЕД. Елементом новизни отриманих результатів є: дослідження практичних аспектів фінансово-господарської діяльності агропідприємства, зовнішньоекономічної діяльності підприємства, дослідження шляхів механізмів оплати за іноземні товари сучасного агропромислового підприємства.

РОЗДІЛ 1. ДОСЛІДЖЕННЯ МЕХАНІЗМУ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ ЛТД «Дріада»

1.1. Аналіз фінансово-економічної діяльності ТОВ ЛТД «Дріада»

Науково-виробнича фірма ТОВ ЛТД "Дріада" заснована в 1995 році. Основним напрямком діяльності є виробництво високоякісного насіння сільськогосподарських культур за напрямками: пшениця, кукурудза, соняшник, соя, льон, просо, сафлор тощо.

НВП "Дріада" вирощує елітні і репродуктивні насіння озимої пшениці, соняшнику, кукурудзи, сої на орендованій землі Петровського і Павловського сільських рад Генічеського району, і Комишанської сільської ради Комсомольського району, загальною площею 2112 га, з них зрошуваних земель - тисячу сто п'ятдесят вісім га. Оригінальне насіння для вирощування елітних сортів озимої пшениці та батьківських форм гібридів соняшнику і кукурудзи фірма отримує на основі ліцензійних угод з Інститутом землеробства південного регіону НААН (м. Херсон), Інститутом рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН (м. Харків) [1].

За офіційними даними Державної статистики Рада Торгово-промислової палати України удостоїв колектив НВП «Дріада» Національним сертифікатом «Агропідприємство року 2012» в номінації «Лідер галузі з виробництва зерна і зернобобових серед підприємств Херсонської області» з врученням срібної медалі Національного бізнес - рейтингу.

НВП "Дріада" має власну матеріально-технічну базу: трактори, автомобілі, комбайни, сільськогосподарську техніку, машини для очищення насіння, склади для зберігання насіння. Доопрацювання насінневого матеріалу до поточних кондицій згідно ДСТУ 224093 виконує як на власних потужностях, так і на насінневих заводах ВАТ "Кіровоградський насінневий завод" (м. Кіровоград), ЗАТ "Славія - Агро" (м. Херсон).

На підприємстві працюють висококваліфіковані фахівці (4 доктора наук та 12 кандидатів сільськогосподарських наук в галузі землеробства, селекції та насінництва.

ТОВ ЛТД «Дріада» здійснює свою діяльність згідно класифікатору видів економічної діяльності згідно таких видів.

Таблиця 1.1

Види діяльності ТОВ ЛТД «Дріада» за КВЕДами

Код	Зміст
01.11	Вирощування зернових та технічних культур (основний)
01.13	Вирощування овочів і баштанних, коренеплодів і бульбоплодів
01.16	Вирощування волокнистих прядильних культур
01.28	Вирощування інших сезонних культур
01.61	Вирощування спецій, ароматичних, сильнодіючих наркотичних і фармацевтичних культур
01.64	Допоміжні види діяльності в галузі вирощування сільськогосподарських культур

Джерело: складено автором.

Як ми бачимо, основним видом діяльності ТОВ ЛТД «Дріада» є вирощування зернових та технічних культур.

Також, нам необхідно оцінити фінансового-господарську ситуацію на підприємстві, для цього нам потрібно проаналізувати поточний стан ТОВ ЛТД «Дріада» необхідно дослідити його майновий стан, визначити, які джерела фінансування переважають у структурі капіталу підприємства, розрахувати показники ліквідності, платоспроможності, ділової активності, рентабельності. Основою аналізу матеріальної бази підприємства є баланс ТОВ ЛТД «Дріада» за 2015-2019 р. (Додаток А та Б).

Фінансові результати входять в програму розвитку підприємства, показуючи підсумкове значення здійснення комплексу стратегічних і тактичних завдань. Особливе значення в зв'язку з вищезазначеним набувають порядок формування та аналіз фінансових результатів, прогнозування результатів діяльності підприємств [2] (табл. 1.2).

Динаміка фінансових результатів ТОВ ЛТД «Дріада» 2015-2019 р.

Показник	Абсолютне відхилення, тис. грн				Відносне відхилення, %			
	2016/ 2015	2017/ 2016	2018/ 2017	2019/ 2018	2016/ 2015	2017/ 2016	2018/ 2017	2019/ 2018
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	267564	- 703	-16 501	68 765	58,93	-0,10	-2,29	9,76
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	-109770	-208 855	-10 474	-93 215	45,79	59,76	1,88	16,39
Валовий: прибуток	157794	-209 558	-26 975	-24 450	73,63	-56,32	-16,59	-18,03
збиток	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші операційні доходи	135 304	62 729	-32 548	-142459	360,71	36,30	-13,82	-70,18
Адміністративні витрати	-29 945	36 194	1 862	3 531	69,25	-49,45	-5,03	-10,05
Витрати на збут	4 061	363	-26 914	14 624	-5,36	-0,51	37,75	-14,89
Інші операційні витрати	-37 214	-138 158	81 169	49 455	152,44	224,18	-40,63	-41,69
Фінансовий результат від операційної діяльності:	289 890	-278 375	-3 406	-99 299	369,19	-75,56	-3,78	-114,63
прибуток								
збиток	-	-	-	-	-	-	-	-
Дохід від участі в капіталі	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші фінансові доходи	14 679	-28 480	-12	260	106,27	-99,96	-	100,00
Інші доходи	2 938	206 368	-143 390	-53 238	-	-	-	-
Фінансові витрати	- 73 356	63 878	-1 641	2 239	203,82	0	0	0
Втрати від участі в капіталі	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші витрати	13 001	140 262	0	0	-	0,00	0,00	0,00
Фінансовий результат до оподаткування:	247 152	40 055	-122405	71 665	265,36	26,01	-63,07	-56,58
прибуток								
збиток	-	-	154 015	-	-	-	-	-
Витрати (дохід) з податку на прибуток	89 944	-49 588	99	-99	- 222,33	0,00	0,00	0,00
Чистий фінансовий результат:	-	-	-	-	-	-	-	-
прибуток	256 186	0	71 665	31 116	- 486,29	-4,64	-63,07	-56,58
збиток	-	-	-	-	-	-	-	-

Джерело: Додаток Б.

Динаміка фінансових результатів, табл. 1.2 ТОВ ЛТД «Дріада» демонструє нам досить нестабільний стан підприємства, протягом останніх 5-ти років обсяги чистого доходу підприємства зросли на 319, 1 тис. грн..

Варто відмітити, що протягом досліджуваного періоду чистий дохід зростає повільніше за собівартість є негативним значенням. Необхідно відзначити, що ТОВ ЛТД «Дріада» зменшує адміністративні витрати, що говорить про зменшення фінансування персоналом, що є також негативним показником. Також, необхідно відмітити негативну тенденцію у показнику чистий фінансовий результат, який має тенденцію до швидкого скорочення, з 203 504 тис. грн у 2016 році до 31 116 тис. грн у 2019 році, на 84,7%. В цілому, ми спостерігаємо негативну динаміку показників фінансового стану підприємства, для більше детального аналізу нам необхідно оцінити інші показники.

Оскільки, платоспроможність підприємства є невід'ємною характеристикою ефективності господарської діяльності [3], проаналізуємо основні показники ліквідності та платоспроможності ТОВ ЛТД «Дріада», табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Динаміка показників ліквідності ТОВ ЛТД «Дріада» 2015-2019 р.

Ліквідність і платоспроможність	Період,01.01								
	2015	2016	2017	2018	2019	2016/ 2015	2017/ 2016	2018/ 2017	2019/ 2018
Показник	2015	2016	2017	2018	2019	2016/ 2015	2017/ 2016	2018/ 2017	2019/ 2018
Коефіцієнт (абсолютної ліквідності)	0,004	0,004	0,001	0,02	0,002	0	0	0,02	-0,02
Коефіцієнт загальної ліквідності	1,667	1,942	1,512	1,401	0,515	0,27	-0,43	-0,11	-0,89
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,533	0,79	0,86	0,69	0,44	0,26	0,06	-0,17	-0,25
Чистий оборотний капітал	- 217063	- 364586	- 507708	- 532586	- 2538008	- 147523	- 143122	- 24878	- 3070594
Коефіцієнт платоспроможності	0,523	0,38	0,51	0,55	7,67	-0,14	0,13	0,04	7,12
Коефіцієнт фінансування	0,596	0,65	0,50	0,50	0,84	0,05	-0,15	0,00	0,34
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	-0,572	-0,54	-0,66	-0,66	10,73	0,03	-0,12	0,00	11,40
Коефіцієнт маневреності ВК	0,944	1,11	1,01	0,85	-0,08	0,17	-0,10	-0,16	-0,93

Джерело: розраховано на основі Додатку А та Б.

Проаналізувавши показники ліквідності ТОВ ЛТД «Дріада» за 2015-2019 р., слід відмітити зменшення коефіцієнта абсолютної ліквідності на 0,002. Коефіцієнт швидкої ліквідності ТОВ ЛТД «Дріада» за протягом 2015-2019 р. падав, з 0,533 до 0,44, хоча слід відмітити, що його значення не зменшилося набагато, проте слід пам'ятати про негативну динаміку

Чистий оборотний капітал протягом 2015-2018 років показував негативне значення, а в 2019 році показав позитивне значення в 2538008 тис. грн. Коефіцієнт платоспроможності показує відношення оборотних активів до поточних зобов'язань, динаміка позитивна, з 0,523 до 7,67, що є позитивним нормативним значенням. Коефіцієнт фінансування також знаходиться не у межах норми, він повинен показувати 1-0,99, у нашому випадку він показав позитивну динаміку – з 0,596 до 0,84. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами повинен бути вище за 0,1, у нас цей показник менше нормативного, це є негативним, адже підприємство не може самофінансуватися за рахунок власного капіталу, але динаміка є позитивною. Нормативне значення коефіцієнту маневреності власного капіталу повинне бути більше за нуль, значення не є нормативним, та динаміка є негативною, менеджменту підприємства потрібно звернути увагу на цей показник. Цей показник показує як власні кошти відволікаються на фінансування необоротних активів [4].

Таблиця 1.4

Аналіз коефіцієнтів рентабельності ТОВ ЛТД «Дріада» на основі активів за 2015-2019 р.

Показник	Період, 01.01					Абсолютне відхилення				
	2015	2016	2017	2018	2019	2016/ 2015	2016/ 2015	2017/ 2016	2018/ 2017	
Коефіцієнт рентабельності активів	0,45	0,52	0,35	0,31	0,25	0,06	-0,17	-0,04	-0,06	
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	1,40	1,38	1,37	1,27	0,34	-0,02	-0,01	-0,10	-0,93	
Коефіцієнт рентабельності продукції	-	11,60	28,20	26,92	10,17	4,02	39,81	-1,28	16,75	-6,15
Коефіцієнт рентабельності діяльності	-0,22	0,58	0,35	0,13	0,05	0,80	-0,23	-0,22	-0,08	

Джерело: розраховано на основі Додатку А та Б.

На основі проведеного аналізу прибутковості ТОВ ЛТД «Дріада» можна зробити висновок, що підприємство є прибутковим, про що свідчить позитивне значення показника рентабельності продукції, який відзначає ріст кожен рік, але динаміка показує падіння на 0,2.

Показник рентабельності продукції характеризує найважливіший аспект діяльності компанії - реалізацію основної продукції, а також оцінює частку собівартості в продажах. Так у 2019 р., порівняно з попереднім роком, рентабельність продажів зростає на 31%. Якщо врахувати, ТОВ ЛТД «Дріада» є дуже великим підприємством зі значними обсягами продажів, цей 31% відчутно впливає на прибуток від основної діяльності в цілому. Проте, варто відзначити, що спостерігається зниження показника рентабельності активів. Це означає, що підприємство не досить ефективно розпоряджається вкладеними активами і втрачає свою інвестиційну привабливість [5].

Ділова активність дозволить нам дослідити рівні і динаміки різноманітних коефіцієнтів оборотності, таблиця 1.5.

Таблиця 1.5

Аналіз показників ділової активності ТОВ ЛТД «Дріада» на основі активів 2015-2019 р.

Показник	Період, 01.01					Абсолютне відхилення			
	2015	2016	2017	2018	2019	2016/ 2015	2017/ 2016	2018/ 2017	2019/ 2018
Коефіцієнт оборотності активів	0,46	0,52	0,83	0,68	24,82	0,05	0,31	-0,15	24,14
Оборот дебіторської заборгованості	-0,23	0,58	0,52	0,17	0,69	0,81	-0,06	-0,35	0,52
Оборот кредиторської заборгованості	0,35	0,40	0,36	0,33	0,81	0,05	-0,04	-0,03	0,48
Строк погашення дебіторської заборгованості, днів	177,9	176,2	188,2	220,9	201,04	-1,74	11,99	32,73	199,87
Строк погашення кредиторської заборгованості, днів	332,4	291,8	343	356,4	237,3	40,62	51,21	13,41	119,12
Коефіцієнт оборотності запасів	0,46	0,52	0,83	0,68	24,8	0,05	0,31	-0,15	24,14
Коефіцієнт оборотності основних засобів	4,79	8,27	8,54	7,03	0,28	3,48	0,27	-1,51	-6,75
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	1,40	1,38	1,37	1,27	0,34	-0,02	-0,01	-0,10	-0,93

Джерело: розраховано на основі Додатку А та Б.

Після проведення аналізу ділової активності ТОВ ЛТД «Дріада» за 2015-2019 р., слід зазначити тенденцію зростання оборотності дебіторської заборгованості та ріст кредиторської заборгованості, на що вказує зростання оборотності дебіторської заборгованості, збільшення кредиторської заборгованості, та зменшення середніх термінів обороту дебіторської заборгованості та кредиторської заборгованості. Оскільки, тривалість обороту дебіторської заборгованості є нижчою за тривалість обороту кредиторської заборгованості, це вказує на ефективність управління дебіторською та кредиторською заборгованістю [6].

Показники майнового стану підприємства відображають загальну вартісну оцінку активів, які перебувають на балансі підприємства, табл. 1.6.

Таблиця 1.6

Аналіз показників майнового стану ТОВ ЛТД «Дріада» за 2015-2019 р.

Показники	Період					Абсолютне відхилення			
	2015	2016	2017	2018	2019	2016/ 2015	2017/ 2016	2018/ 2017	2019/ 2018
Коеф. зносу основних засобів	0,51	0,56	0,59	0,57	0,00	0,05	0,03	-0,02	-0,57
Коеф. придатності основних засобів	-	0,92	0,96	1,18	27,54	-	0,05	0,22	26,35
Коеф. реальної вартості основних засобів у вартості майна підприємства	0,41	0,50	0,23	0,20	0,001	0,08	-0,27	-0,03	-0,20

Джерело: розраховано на основі Додатку А та Б.

Коефіцієнт зносу основних засобів демонструє нам тенденцію до зменшення рівня придатності основних фондів підприємства. Коефіцієнт придатності основних засобів показує тенденцію до збільшення, що говорить про збільшення частки залишкової вартості від первісної вартості за 2016-2019 р., тобто технічний стан обладнання є задовільним, але, слід відзначити, що його періодично оновлюють [7]. Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у вартості майна підприємства протягом 2015-2019 р. демонструє нам зменшення питомої ваги залишкової вартості основних засобів у загальній вартості підприємства, з 0,41 до 0,001.

1.2 Аналіз зовнішньоекономічної діяльності підприємства ТОВ ЛТД «Дріада»

Стан організації багато в чому залежить від того, наскільки успішно вона здатна справлятися з зовнішньоекономічною діяльністю.

Метою аналізу зовнішньоекономічної діяльності організації є визначення впливу зовнішньоекономічних операцій на показники фінансово-господарської діяльності організацій та оцінка перспектив їх розвитку.

Аналіз зовнішньоекономічної діяльності використовується для вирішення наступних завдань:

- виявлення обсягу, динаміки ЗЕД та товарів в обсязі чистого доходу;
- виявлення обсягу, питомої ваги експорту в загальному обсязі **виручки**, і оцінки динаміки цих показників;
- оцінки динаміки географічної структури експорту [8].

Основними джерелами інформації для аналізу експортно-імпортних операцій виступають:

- 1) дані статистичної звітності;
- 2) дані бухгалтерської звітності;
- 3) інші джерела інформації, до яких відноситься первинна документація по зовнішньоторговельних операціях, планові дані.

Отже, визначимо обсяг виручки від зовнішньоекономічної діяльності на ТОВ ЛТД «Дріада», табл. 1.7.

Таблиця 1.7

Обсяг зовнішньоекономічної діяльності в обсязі чистого доходу

ТОВ ЛТД «Дріада» 2015-2019 р., тис. грн

Дохід від:	2015	2016	2017	2018	2019
ЗЕД	180 192	237 680	140 281	106 415	92 083
Внутрішній ринок	273830	483906	580602	597967	681064
Всього	454 022	721 586	720 883	704 382	773 147

Джерело: прораховано автором на основі даних підприємства.

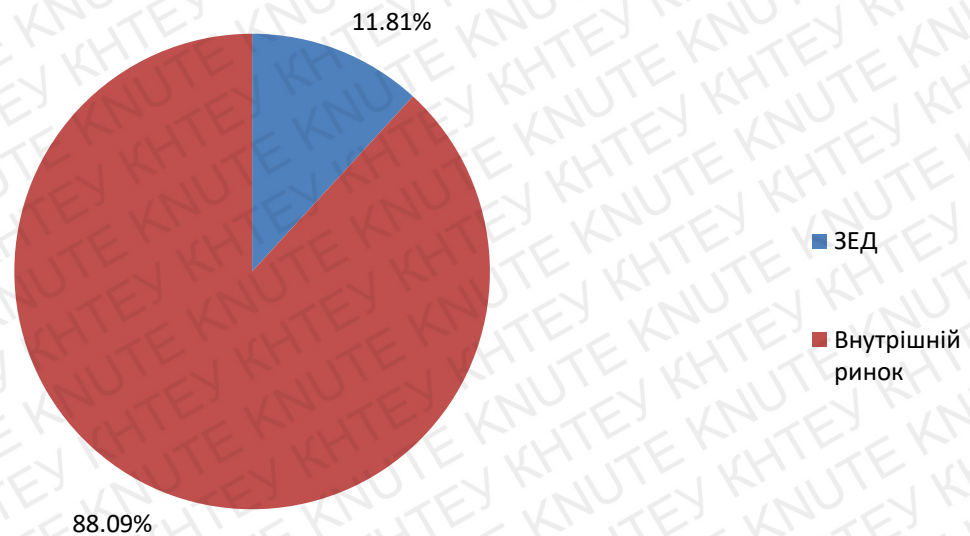

Рис. 1.2 – Відсотковий розподіл чистого доходу від ЗЕД та внутрішнього ринку

Джерело: прораховано автором на основі даних підприємства.

Очевидно, що більшість – 88,09% прибутку приносить внутрішній споживання і лише 11,81% приносить експортна діяльність. Дохід від внутрішнього ринку з 2015 року до 2019 рік збільшився на 248,7%. А щодо динаміки доходу від зовнішньоекономічної діяльності – він скоротився на 51,1%. Також, можна також відмітити скорочення експорту товарів та збільшення внутрішнього споживання, внаслідок політики держави на скорочення імпортозалежності та стимуляції внутрішніх виробників.

Таблиця 1.8

Динаміка зовнішньоекономічної діяльності ТОВ ЛТД «Дріада»

2015-2019 р., тис. грн

	2015	2016	2017	2018	2019
Імпорт	5 012	8 320	4 236	1 089	1 560
Експорт	175 180	229 360	136 045	105 326	90 523
ЗТО	180 192	237 680	140 281	106 415	92 083

Джерело: прораховано автором на основі даних підприємства.

Також розглянемо відсотковий розподіл щодо експортної та імпоротної діяльності ТОВ ЛТД «Дріада», рис. 1.2.

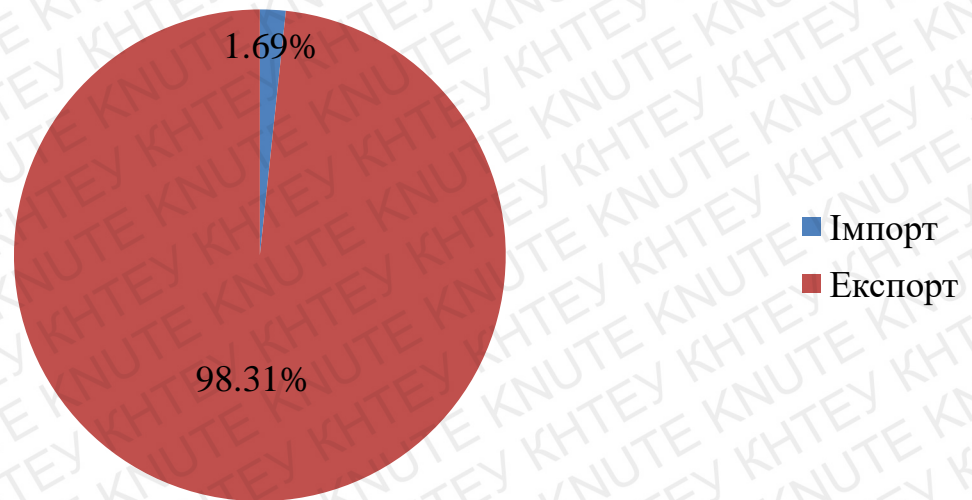

Рис. 1.2 – Розподіл імпорту та експорту у ЗЕД ТОВ ЛТД «Дріада»

Джерело: прораховано автором на основі даних підприємства.

Як ми бачимо, частка експорту у загальній структурі зовнішньоекономічної діяльності значно переважає імпорт – 98,3% порівняно з 1,69% відповідно. Отже, можна зробити висновок, що підприємство експортоорієнтоване. На долю імпорту припадає специфічне обладнання, необхідне для переробки агропромислової продукції. Отож, ми проаналізуємо експортну діяльність більш ретельно, таблиця 1.9, 1.10.

Таблиця 1.9

Товарна структура експорту ТОВ ЛТД «Дріада», 2015-2019 р. тис. грн

Товарна позиція	2015	2016	2017	2018	2019
Пшениця	59 632	86340	49860	34238	31256
Кукурудза	47320	56423	31025	21376	17259
Соняшник	29560	34523	27253	25692	22469
Соя	10452	22510	10590	9523	7935
Льон	8632	12359	6465	5685	5180
Просо	4639	5863	2987	3996	2589
Сафлор	2368	3562	2502	2251	1869
Інше	12577	7780	5363	2565	1986
Всього	175 180	229 360	136 045	105 326	90 543

Джерело: прораховано автором на основі даних підприємства.

Також розглянемо динаміку товарного розподілу ТОВ ЛТД «Дріада» за період 2015-2019 років, рис. 1.3.

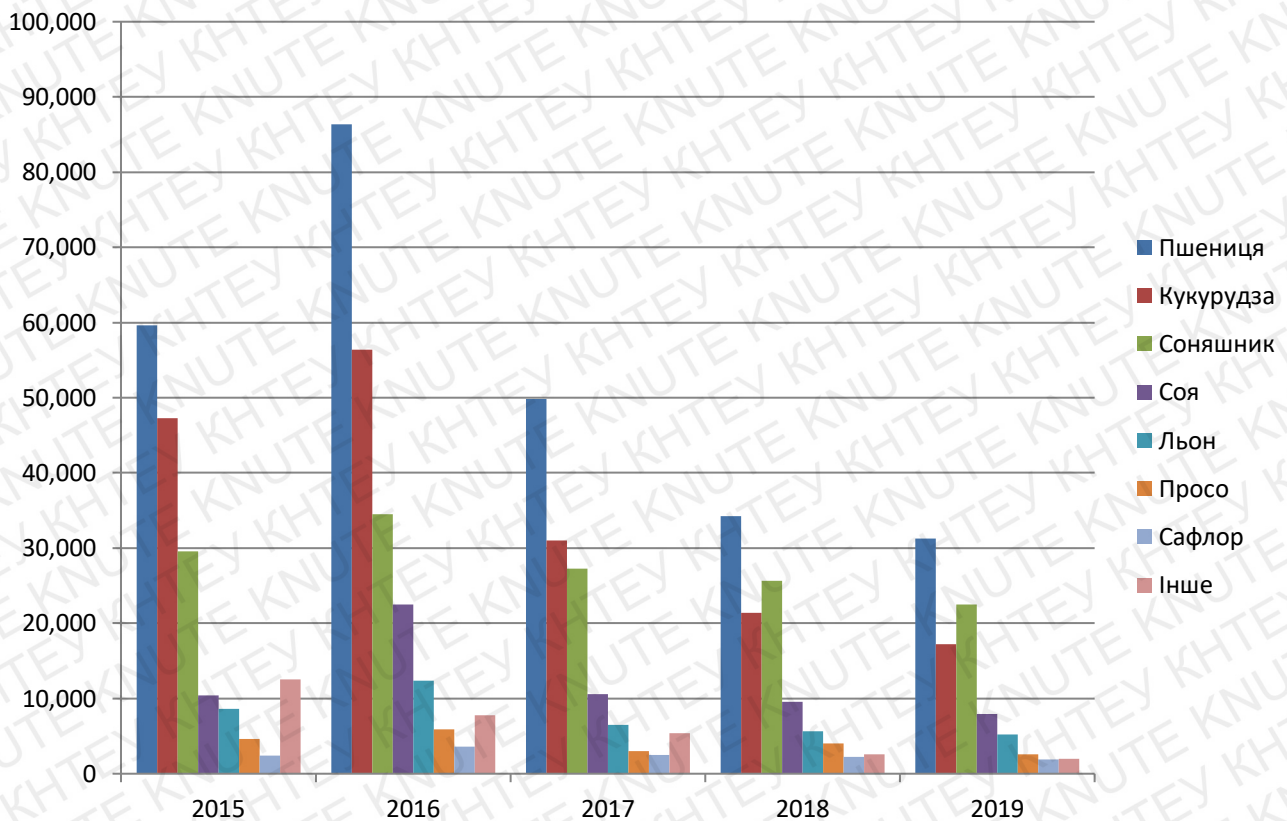

Рис. 1.3. – Динаміка товарного розподілу ТОВ ЛТД «Дріада» 2015-2019 р., тис. грн

Джерело: прораховано автором на основі даних підприємства.

Отже, аналізуючи таблицю 1.12 та рис. 1.3 – можемо сказати, що значна доля експорту становить пшениця, кукурудза та соняшник – 34%, 27% та 16,8% відповідно у 2015 році. Також, соя, льон та просо займають 5,9%, 4,9%, 2,65% та 1,4% відповідно; категорія інше становить 7,2%.

У 2019 році розподіл товарних позицій дещо змінився: на першому місці так само залишилася пшениця з показником 34,5%, тобто майже не змінилася, експорт соняшнику збільшився до 24,8% від загальної товарної структури, а на третьому місці знаходиться кукурудза. Інші товарні позиції значно не змінили відсотковий розподіл, окрім що позиції «інше», її відсоток скоротився з 7,2% до 2,2%. В цілому, динаміка експорту показує негативне значення.

Географічна структура експорту ТОВ ЛТД «Дріада» 2015-2019 р.

Країни	2015	2016	2017	2018	2019
Німеччина	60235	90563	50489	37582	24562
Єгипет	47859	50689	33256	35682	37686
Нідерланди	27683	34528	22952	15344	14410
Латвія	15236	19050	10623	4123	4055
Польща	6003	8967	5630	3899	2596
Чехія	7568	7965	4532	3569	-
Інші	10596	17598	8563	5127	7234
Всього	175 180	229 360	136 045	105 326	90 543

Джерело: прораховано автором на основі даних підприємства.

Також розглянемо динаміку товарного розподілу ТОВ ЛТД «Дріада» за період 2015-2019 років, рис. 1.4.

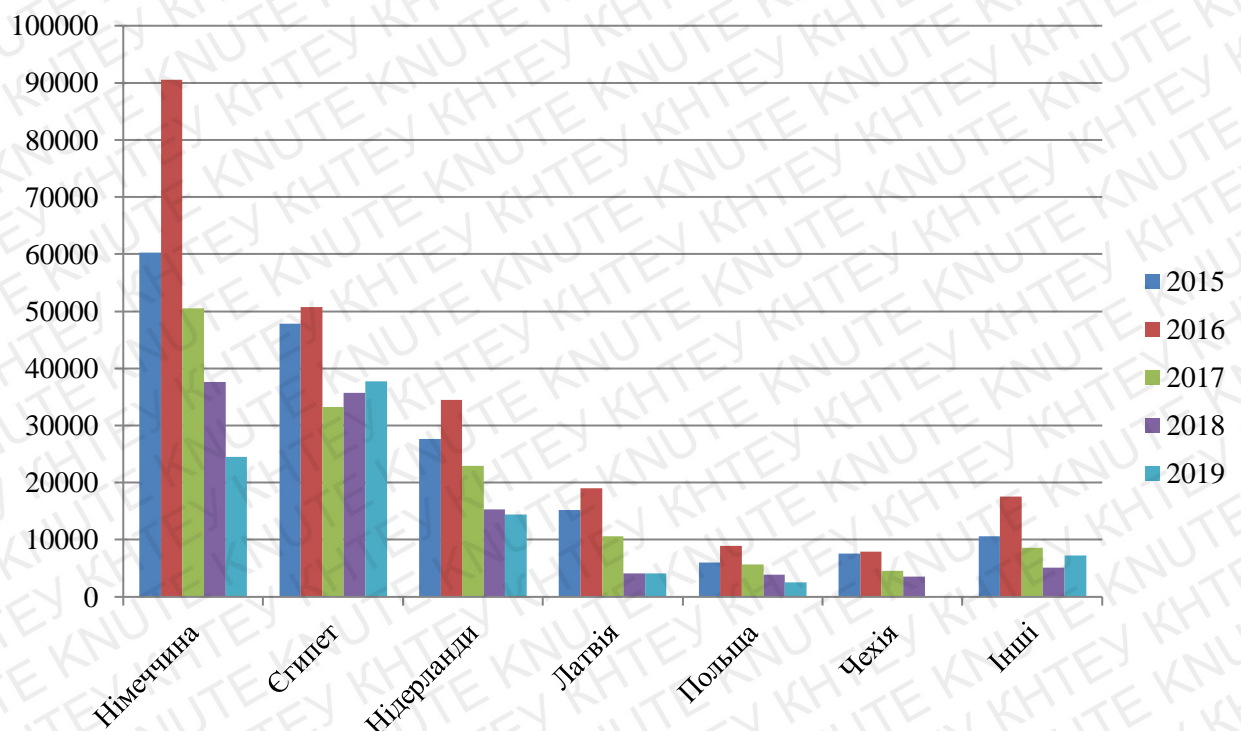

Рис. 1.4. – Динаміка географічного розподілу ТОВ ЛТД «Дріада» 2015-2019 р.

Джерело: прораховано автором на основі даних підприємства.

Щодо географічної структури експорту, можна зробити висновок, що найбільшими країнами-імпортерами продукції ТОВ ЛТД «Дріада» - це Німеччина, Єгипет та Нідерланди з даними у: 34,4%, 27,3% та 15,8% від загального об'єму в 2015 році. Другою групою є Латвія, Польща та Чехія з показниками у 8,7%, 3,4% та 4,3% відповідно, у 2015 році, та показник «інші» має 6%. У 2019 році ситуація дещо змінилася, збільшився експорт до Єгипту - 41,6%; друге місце займає Німеччина – 27%, та третє місце за Нідерландами – 15,9%. Експорт до інших країн значно не змінив свої показники.

Отже, ми можемо бачити, що ТОВ ЛТД «Дріада» надає широкий спектр агропромислових товарів, пов'язаних з транспортуванням та митним оформленням.

Під час здійснення обґрунтованого відбору показників для оцінки експортно-імпоротної діяльності діяльність виробничого підприємства повинна керуватися певними вимогами, а саме: розрахункові показники повинні базуватися на наявній інформаційній базі, що забезпечить об'єктивність результатів; кожен показник повинен характеризуватися економічним змістом, тобто має бути чітко зазначено його функціональне призначення; при розрахунку показників слід враховувати взаємозв'язки між ними. Враховуючи вищезазначені системні вимоги, слід включати такі показники для оцінки експортної діяльності:

- коефіцієнт ефективності ЗЕД підприємства;
- рентабельність ЗЕД підприємства.

Для розрахунку показника коефіцієнт ефективності ЗЕД підприємства ми будемо використовувати наступну формулу:

$$K_{\text{еф.зед.}} = \frac{V_{\text{зед.}}}{C_{\text{зед.}}}, \text{ де} \quad (2)$$

Джерело: [9].

$V_{\text{зед}}$ – **виручка** від експортно-імпортних операцій, грн.;

$C_{\text{зед}}$ – повна собівартість експортно-імпортних операцій, грн.

Для розрахунку показника рентабельності ЗЕД підприємства буде використовуватися наступна формула:

$$P_{\text{зед}} = \frac{\text{ФР}_{\text{зед}} * (1 - \text{Соп})}{\text{Сзед}} * 100, \text{ де} \quad (3)$$

Джерело: [10].

де ФР зед д/о – фінансовий результат (прибуток) від зовнішньоекономічної діяльності до оподаткування, грн;

С оп – ставка оподаткування прибутку.

Таблиця 1.11 містить кінцеві показники та коефіцієнти розрахунку ефективності ЗЕД.

Таблиця 1.11

Результати розрахунку показника ефективності ЗЕД та показника рентабельності ЗЕД

Коефіцієнти	2015	2016	2017	2018	2019	Відхилення
Коефіцієнт ефективності ЗЕД	7,3	6,5	3,02	2,6	2,8	-4,5
Рентабельність ЗЕД	1,3	1,27	1,24	1,27	1,23	-0,7

Джерело: прораховано автором на основі даних підприємства.

Показник ЗЕД у своєму нормативному значенні (більше 1), але динаміка цього показника є досить негативною, за останні 5 років коефіцієнт впав на 4,5 пунктів. Як бачимо, існує проблема з показником рентабельності ЗЕД.

Також показник рентабельності зовнішньоекономічної діяльності ТОВ ЛТД «Дріада» показав нормативне значення, однак, все ж таки, динаміка є негативною. Протягом 2018 року ситуація змінилася, показник повернувся на рівень 2016 року, але динаміка регресує, тому генеральний директор ТОВ ЛТД «Дріада» повинен переглянути ситуацію з витратами та скласти стратегічний план дій на покращення цих показників.

1.3. Аналіз механізму розрахунків на ТОВ ЛТД «Дріада»

Як ми вже проаналізували в пункті 1.2 – ТОВ ЛТД «Дріада» є експортоорієнтованим підприємством, саме тому ми будемо досліджувати механізм розрахунків за експортні операції з іноземними контрагентами.

ТОВ ЛТД «Дріада» здійснює свою діяльність з рядом постійних контрагентів. Підприємство надсилає визначене замовлення, в якому вказуються лише індивідуальні умови майбутньої угоди; з усього іншого сторони можуть керуватись звичайними умовами постачання, укладеними між ними, або умовами раніше виданого замовлення (контракту). До замовлення іноді додаються специфікації. Після того, як підприємства досягли попередньої домовленості, вони переходять до укладання експортного контракту.

У пункті 1.2 ми визначили, що основними контрагентами ТОВ ЛТД «Дріада» є такі країни як: Німеччина, Єгипет, Нідерланди, Латвія, Польща та Чехія. Умови доставки та розрахунків є досить різними з кожним покупцем. Отже, проаналізуємо співвідношення контрактів за їх терміном дії, рис. 1.5.

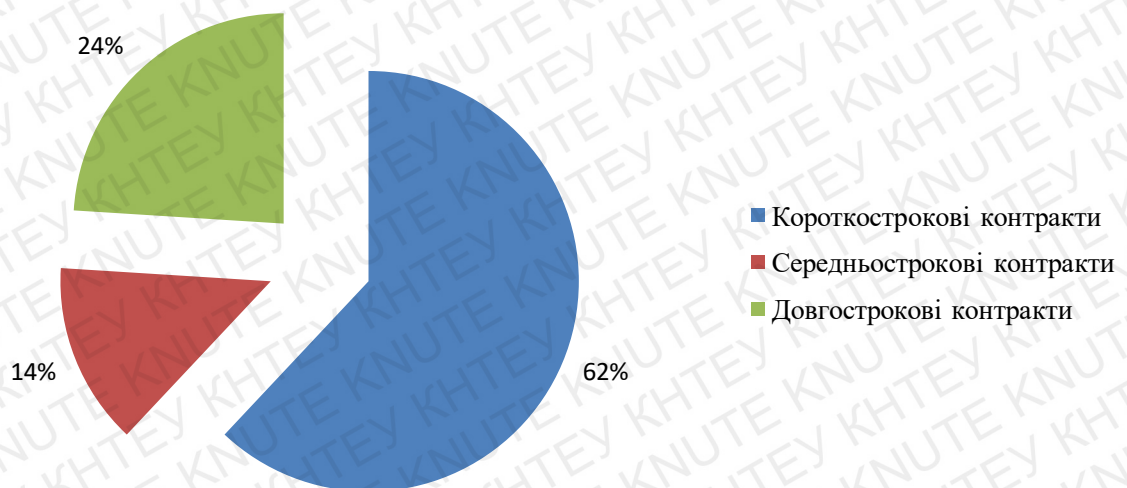

Рис. 1.5. – Співвідношення контрактів ТОВ ЛТД «Дріада» у 2019 р.

Джерело: складено на основі даних ТОВ ЛТД «Дріада».

Незважаючи на те, що ТОВ ЛТД «Дріада» є досить зрілим підприємством, що функціонує на ринку вже 25 років, але з більшістю іноземних партнерів воно укладає короткострокові угоди терміном до 1 року. Як бачимо на рис. 1.5 ці угоди становлять 62% усієї сукупності зовнішньоекономічних контрактів ТОВ ЛТД «Дріада». Але незважаючи на великий строк існування, у ТОВ ЛТД «Дріада» вже давно склалися добрі партнерські відносини з деякими закордонними фірмами, що дозволяє їм укладати угоди на термін до 3 років (14% контрактів). Що ж стосується довгострокових угод (від 3 років і більше), то їх питома вага досить значима - 24%. Але, слід відмітити, що для такого зрілого підприємства на ринку, кількість довгострокових контрактів повинна бути значно більша. Також цю інформацію можна використовувати як резерв для підвищення ефективності механізмів розрахунків за контракти.

Умови здійснення оплати ТОВ ЛТД «Дріада» за експортними контрактами здійснюється у три способи: оплата вперед (передоплата), із застереженням про відстрочку платежу (внесення платежу в повній сумі переноситься на більш пізній термін, ніж зазначено в договорі) та оплата в розстрочку (частинами).

Таблиця 1.12

**Умови здійснення оплати на ТОВ ЛТД «Дріада» 2015-2019 р.,
тис. грн.**

Умови здійснення оплати	2015	2016	2017	2018	2019
Передоплата	100378,1	127065,4	71831,8	49608,5	38480,8
Відстрочка платежу	54305,8	68349,3	39044,9	36758,8	33953,6
За фактом поставки	20496,1	36238,9	25168,3	18958,7	18108,6
Всього	175 180	229 360	136 045	105 326	90 543

Джерело: складено на основі даних ТОВ ЛТД «Дріада».

Як ми бачимо з таблиці 1.12 – з 2015 по 2019 рік у структурі умов платежу переважала передоплата – 100387, 1 тис. грн в 2015 році порівняно з

38480,8 тис. грн. Хоча слід відмітити, що динаміка передоплати в структурі платежів – негативна. Відстрочка платежів збільшує свою значимість – з 31% до 37,5% від загального об’єму з 2015 по 2019 рік. Також збільшився об’єм контрактів, які здійснювали оплату за фактом поставки – з 11,7% до 20%. Ці дані нам говорять про те, що компанія все більше йде на поступки замовникам її продукції.

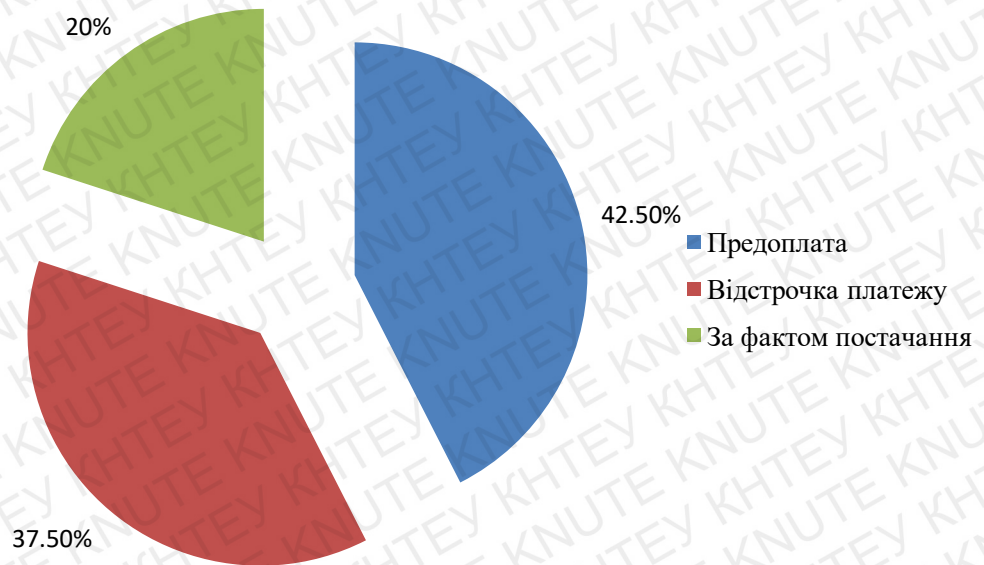

Рис. 1.6 – Умови здійснення оплати на ТОВ ЛТД «Дріада» 2019 р.

Джерело: складено на основі даних ТОВ ЛТД «Дріада».

На рис. 1.6 ми можемо бачити відсотковий розподіл по умовам платежу ТОВ ЛТД «Дріада». Як видно з рис. 1.6, у загальному обсязі найбільшою є частка закупівель за умови передоплати (42,5%). Експорт товарів на умовах відстрочення платежу становить 37,5% всіх зовнішньоторговельних операцій ТОВ ЛТД «Дріада», а на умовах попередньої оплати – лише 20%.

Також, важливою складовою механізму розрахунків є форма оплати за товари/послуги. Зовнішньоекономічна діяльність нерозривно пов'язана з необхідністю визначення форм розрахунків. Під формами розрахунків розуміються сформовані в міжнародному комерційному обороті способи оплати за поставлений товар (продукцію), надані послуги, виконані роботи.

ТОВ ЛТД «Дріада» використовує у своїй діяльності інкасову форму платежу. Витрати за інкасовою операцією переважно несе ТОВ ЛТД «Дріада»

, оскільки він є поручителем і саме за його інструкціями банки виконують необхідні дії. Однак за домовленістю сторін витрати можуть бути розподілені між ТОВ ЛТД «Дріада» та імпортером. Так, відповідно до існуючої практики, розрахунки ТОВ ЛТД «Дріада» із зарубіжними партнерами відбуваються за схемою: кожен учасник сплачує витрати банку в своїй країні. В середньому плата за документарне інкасо складає від 2% до 5% вартості операції, що може становити досить суттєву суму, але ця сума значно менша за витрати за акредитивною операцією і є порівняно прийнятною за наданий „комфорт” та суттєве зниження ризиків обох торговельних партнерів.

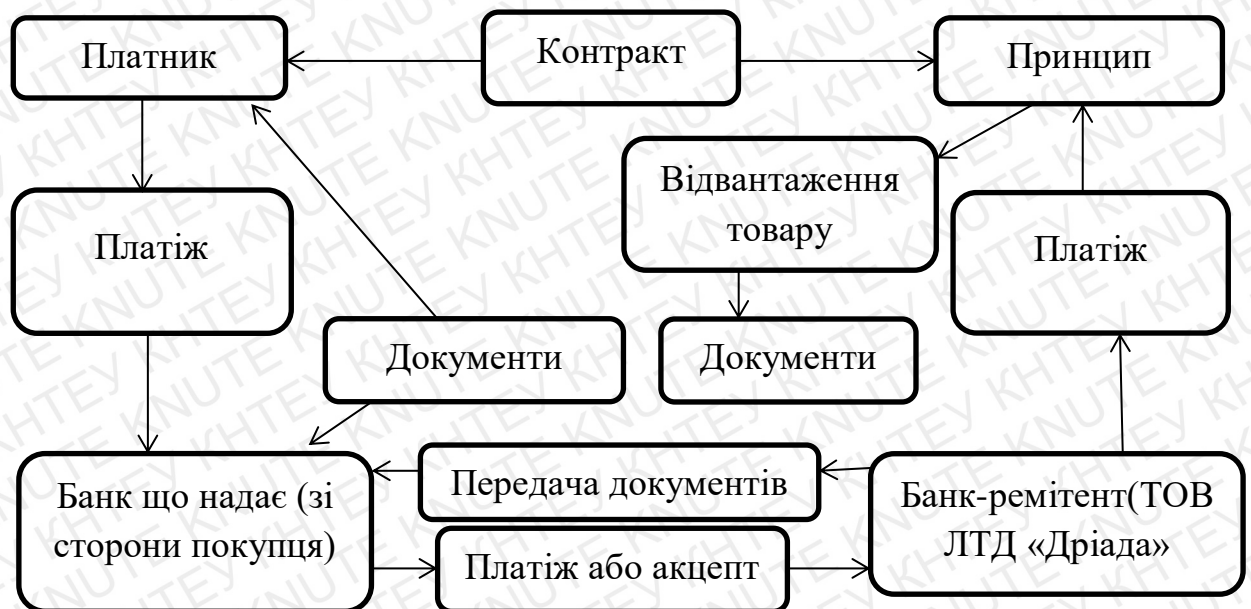

Рис. 1.7 – Механізм розрахунків ТОВ ЛТД «Дріада» з іноземними контрагентами

Джерело: складено автором на основі даних підприємства.

Для заохочення імпортера ТОВ ЛТД «Дріада» скорочує термін відстрочення за допомогою надання знижки на суму оплати у разі дострокового розрахунку. В контракті стосовно цього можуть бути різні формулювання:

- коли надається відстрочення платежу на певний період, наприклад, 30 днів, пишуть «net 30» (покупець має чистих 30 днів, щоб здійснити платіж);
- щоб стимулювати оплату протягом 10 днів із наданих 30 пропонується дисконт, наприклад, у розмірі 1,5%. Але якщо платіж буде здійснено не

пізніше, ніж на 10-й день, буде знижка у розмірі 1,5%. Подібна ситуація спостерігається і при встановленні цін на інші групи товарів.

Крім того, майже у кожному відділі завжди існують спеціальні цінові пропозиції та знижки на певні категорії товару. Додатковим ціновим фактором стимулювання покупок є також наявність знижок для постійних клієнтів ТОВ ЛТД «Дріада» (табл. 1.13).

Таблиця 1.13

Дисконтна система ТОВ ЛТД «Дріада»

Вид дисконтної картки	Розмір знижки	Умови отримання знижки
1. Стандартна	3%	Купівля товарів на суму понад 50 000 дол. США
2. Індивідуальна знижка	4%	Загальна вартість покупок протягом необмеженого часу перевищує 70 000 дол. США, включаючи суму першої покупки
3. Для постійних клієнтів	5%	Купівля товарів на суму понад 70 000 дол. США від 3 купівель

Джерело: складено автором на основі даних підприємства.

В цілому ж, цінова політика ТОВ ЛТД «Дріада» визначається етапом просування товару. На стадії виходу на ринок ціни можуть бути як завищеними – з метою отримання надприбутків, так і заниженими – з метою переманювання споживачів від конкурентів. На стадії стабільно зростаючого попиту ціни, як правило, максимальні. На стадії зниження попиту, коли виникає безліч товарів-аналогів і відбувається насичення ринку, ціни падають. Якщо знижка покупцеві ТОВ ЛТД «Дріада» не надається, то мають місце витрати за користування кредитом протягом чистого періоду. Якщо ж компанія-імпортер використовує знижку, то протягом дії періоду знижки таких витрат немає. Однак, якщо знижка пропонується, але не використовується, то мають місце витрати втрачених можливостей – імпліцитні витрати.

Висновки до 1 розділу

В даний час ТОВ ЛТД «Дріада» - сучасна агропромислова компанія, що працює на найновішому обладнанні з використанням нових технологій, що функціонує на українському ринку вже 25 років.

Проаналізувавши фінансові результати та коефіцієнти ліквідності, платоспроможності, рентабельності, майнового стану та ділової активності було встановлено, що:

- ТОВ ЛТД «Дріада» має досить нестабільний стан підприємства, протягом останніх 5-ти років обсяги чистого доходу підприємства зросли на 319, 1 тис. грн.;

- варто відмітити, що протягом досліджуваного періоду чистий дохід зростає повільніше за собівартість є негативним значенням;

- аналіз прибутковості показує позитивне значення, але негативну динаміку;

- зростання обороту дебіторської заборгованості;

- зменшення рівня придатності основних фондів підприємства.

Також, ми визначили, що підприємство здійснює зовнішньоекономічну діяльність, а саме експорт до таких країн як: Німеччина, Єгипет, Литва, Нідерланди, Польща, Чехія та інші.

Щодо товарної структури експорту - її складають такі позиції як пшениця, кукурудза, соняшник, соя, льон, просо, сафлор та інші.

Також ми визначили ефективність ЗЕД ТОВ ЛТД «Дріада» - вона знаходиться у нормативних значеннях, але її динаміка є негативною.

Також, ми проаналізували механізм здійснення зовнішньоторговельних розрахунків ТОВ ЛТД «Дріада» і виявили, що підприємство заключає, у більшості випадків, короткострокові контракти. Основною формою розрахунку є авансовий платіж (30/70), також відстрочення платежу до 30 днів.

ТОВ ЛТД «Дріада» у зовнішньоторговельних операціях використовує таку форму розрахунку як інкасо.

РОЗДІЛ 2.

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МЕХАНІЗМУ РОЗРАХУНКІВ ТОВ ЛТД «Дріада»

2.1. Аналіз та обґрунтування напрямів удосконалення механізму здійснення зовнішньоторговельних розрахунків ТОВ ЛТД «Дріада»

Виходячи з аналізу в пункті 1.3 – ми виявили, що ТОВ ЛТД «Дріада» здійснює свою діяльність за таким механізмом здійснення зовнішньоторговельних розрахунків за формою інкасо. Щодо умов платежів – вони варіюються: авансові платежі, відстрочені платежі та за фактом поставки. Виходячи з цього, ми виділяємо проблеми в механізмі розрахунків з іноземними контрагентами. рис. 2.1.

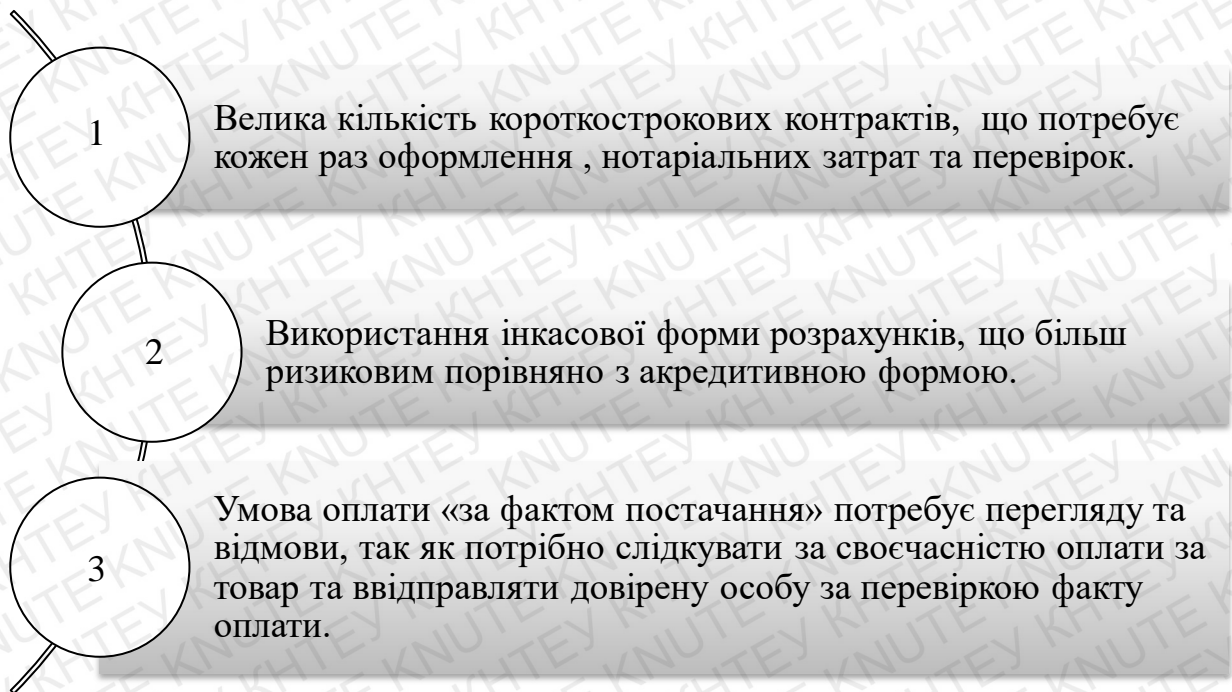

Рис. 2.1. – Наявні проблеми з розрахунками у ТОВ ЛТД «Дріада»

Джерело: розроблено автором.

На рис. 2.1 представлені основні проблеми з розрахунками з іноземними контрагентами, отже, виходячи з наявних проблем нам потрібно розглянути альтернативи та проаналізувати їх.

1. Короткострокові контракти складніше та дорожче обслуговувати, ніж довгострокові. Зокрема, можна виділити ще й такі мінуси:

- більш часті закупівлі та складність планування заготівлі продуктів протягом усього терміну дії контракту, збільшення витрат на оформлення контрактів.

- більші ризики укладанні короткострокових контрактів, тому потрібно ретельно перевіряти кожен раз дані;

- довгострокова співпраця допомагає реалізовувати продукцію в більших об'ємах за допомогою, в тому числі, системи знижок;

- впевненість в грошових потоках;

- чим коротший термін дії контракту, тим менша ймовірність того, що учасники будуть залучати капітал для співпраці;

- на нашу думку, заключення довгострокових контрактів прискорить можливості для використання акредитивної форми розрахунків.

2. Основними формами розрахунків, що використовуються в міжнародній комерційній практиці, є:

- інкасова (інкасо товаророзпорядчих документів передбачає передачу продавцем інкасового доручення своєму банку на отримання від покупця певної суми платежу проти пред'явлення йому товаророзпорядчих документів, перелік яких дається в контракті.);

- акредитивна(є зобов'язанням банку протягом певного терміну провести за вказівкою і за рахунок імпортера платіж ТОВ ЛТД «Дріада» у на суму вартості поставленого товару проти пред'явлених ТОВ ЛТД «Дріада» обумовлених угодою документів.);

- з відкритого рахунку (використовується, коли ТОВ ЛТД «Дріада» упевнений у платоспроможності імпортера. Платіж по відкритому рахунку передбачає надання ТОВ ЛТД «Дріада» товаророзпорядчих документів покупцеві, минаючи банк, і зарахування імпортером належних ТОВ ЛТД «Дріада» сум платежу на відкритий рахунок у строки, встановлені в контракті.);

- чекова або вексельна (вид цінного паперу, грошовий документ суворо встановленої форми, що містить письмове доручення (наказ) чекодавця

платнику здійснити платіж певній особі (іменний або ордерний чек) або пред'явнику чека (представницькою чек) зазначеної в ньому суми.) [11].

Як вже зазначалося в пункті 1.3 цієї роботи, ТОВ ЛТД «Дріада» використовую форму розрахунку «інкасо».

Інкасова операція має безпосередні переваги та позитивні характеристики як для експортера (ТОВ ЛТД «Дріада»), так і для імпортера (покупець). Для ТОВ ЛТД «Дріада»:

- мінімізація ризику не платежу;
- зменшення ризику дострокової передачі товарів;
- можливість безпечної доставки товаророзпорядчих документів імпортеру;

Якщо порівнювати інкасо та акредитив для ТОВ ЛТД «Дріада» в якості експортера – можна сміливо зробити висновок, що акредитив є більш вигідним для досліджуваного підприємства. Оплата шляхом акредитиву також є більш вигідною для експортера і полягає в тому, що імпортер виставляє акредитив через свій банк. Для ТОВ ЛТД «Дріада» переваги полягають:

- по-перше, в гарантії оплати відвантаженого товару банком, який відкрив акредитив, а при підтвердженому акредитиві – також банком, який його підтвердив;
- по-друге, експортер одержує платіж відразу ж після поставки товару і надання банку товаророзпорядчих документів (що водночас є гарантією для імпортера);
- можливість вийти на нові ринки збуту;
- відсутність ризику відмови покупця від товару, який був своєчасно поставлений в повному обсязі.

ТОВ ЛТД «Дріада» співпрацює з банком «Credit agricole». А отже, розглянемо та порівняємо умови від банку при формі оплати «інкасо» та «акредитив», табл. 2.1.

Порівняльна таблиця форм розрахунків від банку «Credit Agricole»

Умови	Умови інкасо	Умови акредитива
Сума та строк дії	згідно вимог контракту	згідно вимог контракту;
Вимоги до застави	грошове покриття, майнові права на депозит;	грошове покриття, майнові права на депозит;
Страховання предмету застави	-	-
Комісія за надання	0,15% (мінімум 100 дол. США, максимум – 500 дол. США), разово.	2%-2,4% річних, мінімум 33 дол. США в місяць, при оплаті комісії щомісячно; мінімум 100 дол. США в квартал – при оплаті щоквартально
Інші комісії банків за надані послуги	-	1) комісія за внесення змін до акредитив: 50 USD / за кожну зміну (крім зміни умов в частині збільшення суми акредитива або продовження терміну його дії) 2) комісія за ануляцію акредитива (разова): 50 USD 3) комісія за перевірку документів по акредитиву і / або платіж: 0,2% від суми документів, мін. 100 USD / за кожен пакет документів і / або платіж 4) комісія за розбіжності в документах: 50 USD / за кожен пакет документів 5) комісія за випуск акредитива в формі SWIFT-повідомлення (разова): 25 USD

Джерело: розроблено автором на основі [12].

Таблиця 2.1 показує нам, що більш вигідно для ТОВ ЛТД «Дріада» була б форма оплати «акредитив». Детальне економічне обґрунтування буде представлено в пункті 2.2 цієї роботи.

3. Використання умови оплати «при отриманні товару» та «передплата» не є вигідним для компанії у повній мірі.

При отриманні товару необхідно забезпечити наявність довіреної особи на пункті прийому товарів, що не завжди є економічно вигідним для компанії, більш того, при інкасовій формі оплати наявність довіреної особи зовсім не гарантує подальшу відмову платежу, якщо мова йде про нових контрагентів.

Акредитивна форма розрахунку, яка передбачає використання передоплати за товари передбачає знижку на контракт у розмірі 3-5%, а враховуючи, те, що об'єми контрактів досить великі, це означає, що знижки є досить значимими для ТОВ ЛТД «Дріада». Використання відстрочки платежу у нашому випадку буде більш вигідним для ТОВ ЛТД «Дріада», адже передбачає не надання знижки на товари, але і строки розрахунків за такими умовами не перевищує 30 днів. Також, слід зазначити, що використання відстрочки затягує імпортерів до такої умови розрахунків. Такий стан може виникнути при нестачі грошових коштів на початковому етапі розвитку торговельної діяльності. Уклавши договір на поставку товарів в кредит, підприємець без праці і шкоди для своєї справи наповнить полиці магазину всім необхідним, забезпечивши собі конкурентоспроможність [12].

Але, традиційно, найбільш сприятливою для експортера й відповідно несприятливою для імпортера умовою оплати є передоплата (аванс, стандартно: 30/70), яка є свого роду формою кредитування експортера і передбачає, що імпортер виконує платіж ще до відвантаження товару і передачі товаророзпорядчих документів. Аванс може надаватись, у нашому випадку, тільки у грошовій формі – тобто надання замовником-імпортером авансу у 30-відсотковому значенні від загальної вартості, необхідної для виконання замовлення [13].

При передоплаті експортер, ТОВ ЛТД «Дріада» одержує свої гроші і не несе ризиків, а імпортер несе ризик, оскільки одержує товар лише після оплати. Але, у нашому випадку, так як ТОВ ЛТД «Дріада» є експортером – зміни на акредитивну форму оплати несуть позитивні зміни.

2.2. Розробка комплексу заходів щодо підвищення ефективності механізму здійснення розрахунків ТОВ ЛТД «Дріада»

Отже, виходячи з наявних проблем у ТОВ ЛТД «Дріада» з механізмом розрахунків з іноземними контрагентами нам потрібно розробити комплекс заходів для покращення. У пункті 2.1 було виявлено 3 проблеми з розрахунками:

1. Укладення короткострокових контрактів.
2. Використання менш ефективної форми розрахунку.
3. Використання умови оплати «при отриманні товару».

Виходячи з цього, ми вносимо свої пропозиції щодо покращення механізму розрахунків на ТОВ ЛТД «Дріада», виходячи з основних складових механізму розрахунків: виду зобов'язань, форми розрахунку та умови оплати праці, представлені на рис 2.2.

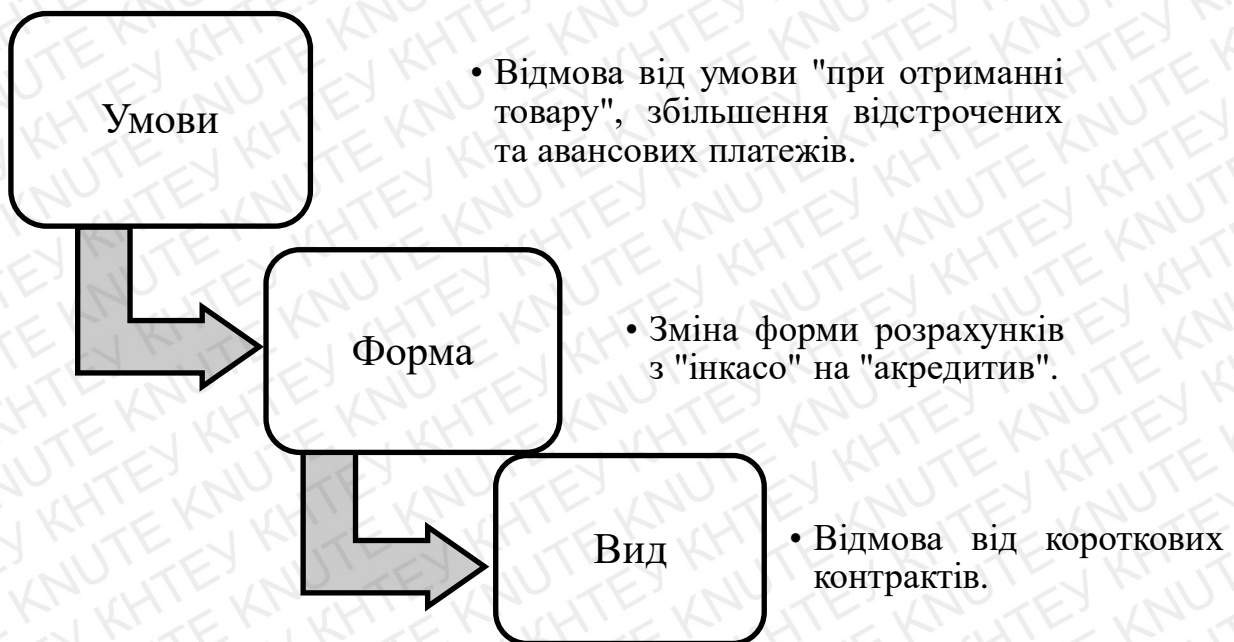

Рис. 2.2 – Пропозиції щодо покращення механізму розрахунків для ТОВ ЛТД «Дріада»

Джерело: розроблено автором.

Отже, нам тепер потрібно обґрунтувати та прорахувати доцільність вищезапропонованих заходів.

1) Як же зазначалося в пункті 2.1 умова оплати «при отриманні товару» є досить непрактичною в сьогоднішніх умовах. А отже, нам потрібно змінити її на авансову або відстрочку платежу.

У таблиці 2.3 розглянемо порівняння витрат на ці 3 форми розрахунку.

Таблиця 2.3

Порівняння умов оплати товару для ТОВ ЛТД «Дріада», євро

Умови	По факту поставки	Аванс	Відстрочка
Сума за контрактом	50 000	50 000	50 000
Знижка для імпортера	-	3%	-
Додаткові витрати	2% від суми контракту	-	-
Оплата	День в день	2 платежі: за день до відправлення та після отримання	30 днів після оплати
Всього за додатковими витратами	49 000	48 500	50 000

Джерело: розроблено автором на основі [12].

З таблиці 2.3 ми бачимо, що економічно найвигіднішим є відстрочка, далі по факту поставки і далі аванс, але, враховуючи те, що оплата за відстрочкою буде проведена в 30 днів після оплати – цей фактор погіршує позиції цієї умови оплати, але раніше цей строк був 100 днів. Авансова форма платежу, або короткострокове кредитування, вигідна ТОВ ЛТД «Дріада» тим, що розрахунки за умов авансу є найбільш складними. Авансовий платіж передбачає отримання оплати (30% від контракту перед відправкою товару і 70% після отримання) авансом перед відвантаженням товару. Авансовий платіж є найбільш безпечною формою розрахунку для ТОВ ЛТД «Дріада», так як при такій формі розрахунку експортер не схильний до ризику відмови іноземного покупця від платежу. У той же час цей метод є найбільш небезпечним для імпортера, так як він схильний до ризику невиконання експортером своїх зобов'язань.

При відстрочені платежу ми також отримуємо вигоду у вигляді не надання знижки на товари, навіть якщо ціна контракту передбачає надання знижки. Також, в разі надання експортером імпортеру відстрочки платежу в рамках акредитива (товарний кредит), експортер може досягти більш вигідних умов зовнішньоторговельної угоди. У додаток до цього, експортер може отримати аванс в рамках акредитива (наприклад, по акредитиву з «червоною застереженням» або «зеленим застереженням»);

2) Порядок проведення розрахунків у формі документарного акредитива розглянуто нижче.

При цій формі розрахунків банк перевіряє тільки якість необхідних і поданих до оплати документів. Контрольна функція банку полягає в ретельній перевірці документів та їх відповідності умовам акредитиву. При цьому головна увага приділяється трьом критеріям: повноті представлених документів, зовнішньому їх відповідності прийнятими нормам і відсутності протиріч між ними. Якщо за зовнішньою формою документи, представлені в банк, не відповідають умовам акредитива, банк-емітент може вирішити прийняти або відхилити їх [14].

У разі, якщо документи будуть відхилені, повідомлення про це необхідно направити тому банку, від якого вони отримані, або бенефіціару, якщо вони були отримані безпосередньо від нього. У повідомленні має бути зазначені невраховані дані, що призвели до відхилення документів. У звичайний набір документів з документарного акредитиву зазвичай входять товарна накладна, рахунок-фактура, специфікація, сертифікат походження, сертифікат якості, коносамент, авіанакладна, залізнична розписка або транспортна накладна, якщо товар везеться автотранспортом, а також тратта або перекладної вексель, яким практично і розраховуються імпортер і експортер. Саме тому, ця форма розрахунків ТОВ ЛТД «Дріада» буде найбільш доцільною, адже дозволить простіше співпрацювати з новими іноземними контрагентами, адже вона є найбільш безпечною для ТОВ ЛТД «Дріада».

3) Щодо використання, в більшій мірі, короткострокових контрактів – також важливо змінити їх вид на довгострокові, адже спрощується механізм проведення угоди, підвищується імідж досліджуваної компанії ТОВ ЛТД «Дріада».

Умови постачань і форми розрахунків, виходячи з обмеженості бюджету ТОВ ЛТД «Дріада» визначаються відповідними частками можливих закупівель в загальному обсязі постачань:

Двп – частка закупівель з відстроченням платежу;

Дпо – частка закупівель на умовах попередньої оплати.

При цьому $D_{вп} + D_{по} = 1$.

Для оцінки вигідності умов ми будемо використовувати комплексний критерій. Комплексним критерієм обрано критерій, що дозволяє оцінити умови постачань і форми розрахунків. Природно, що ТОВ ЛТД «Дріада» вигідніше проводити платежі на умовах відстрочення платежу або на умовах попередньої оплати.

Вигідність проведення розрахунків, здійснених за описаними варіантами форм оплати можна оцінити за допомогою відповідних коефіцієнтів ефективності: Евп (з відстроченням платежу), Ефп (при оплаті за фактом постачання), Епо (за умови попередньої оплати). У цьому випадку формується такий комплексний критерій:

$$K = \frac{E_{вп} * \sum V_{впi} + E_{по} * \sum V_{поi}}{\sum V_i} \quad (3)$$

де $\sum V_{впi}$ – сумарні обсяги реалізованої продукції за заданий інтервал часу на умовах відстрочення платежу;

$\sum V_{поi}$ – сумарні обсяги реалізованої продукції за заданий інтервал часу за умов попередньої оплати;

V_i = обсяг поставок.

Критерій К характеризує (з урахуванням коефіцієнтів ефективності) частку закупівель, здійснених на тих або інших умовах у загальному обсязі закупівель, і має максимальне значення $K = E_{вп}$, якщо допускають відстрочення платежу. Нехай, наприклад, продаж кожної одиниці обсягу продукції здійснені з відстроченням платежу, мають показник ефективності, рівний $E_{вп} = 0,7$, а купівля (на умовах передоплати) має показник ефективності, рівний $E_{по} = 1$. Тоді максимальне значення комплексного критерію $K = 1$. В усіх інших випадках $K < 1$, що відповідає менш вигідним умовам постачання. Конкретні значення коефіцієнтів ефективності закупівель за умови форми оплати можуть бути отримані експертними оцінками або шляхом відображення обмежених бюджетних можливостей ТОВ ЛТД «Дріада».

Підсистема обмежень оптимізаційної задачі має такий вигляд:

$$\left. \begin{aligned} \sum V_{впi} / \sum V_i &\geq D_{вп} \\ \sum V_{поi} / \sum V_i &\leq D_{по} \end{aligned} \right\} \quad (4)$$

Таким чином, ефективне рішення на основі цього критерію зводиться до його максимізації ($K_1 \rightarrow \max$).

Отже, розглянувши методику побудови вибору форми оплати ТОВ ЛТД «Дріада».

На основі обмеженості бюджету підприємства встановлюються такі обмеження на закупівлю за різними умовами постачання та оплати:

- частка закупівель у загальному обсязі за умови відстрочення платежу повинна складати не менше 50% ($D_{вп} = 0,5$);
- частка закупівель у загальному обсязі за умови передоплати не повинна перевищувати 50% ($D_{по} = 0,5$).

При цьому задаються такі коефіцієнти ефективності закупівель продукції – закупівлі:

- на умовах відстрочення платежу $E_{вп} = 0,5$;
- на умовах передоплати $E_{по} = 1$.

Крім того, вагові коефіцієнти комплексних критеріїв ефективності, що визначаються експертним шляхом: $g_1 = 0,3$, $g_2 = 0,7$.

Далі складаємо математична модель задачі оптимізації.

Підсистема обмежень оптимізаційної задачі має такий вигляд:

$$\left. \begin{array}{l} \sum V_{впi} / \sum V_i \geq 0,5 \\ \sum V_{поi} / \sum V_i \leq 0,5 \end{array} \right\} \quad (5)$$

Задача вирішуємо з використанням Microsoft Excel (програма „Пошук рішення”). У результаті вирішення задачі найкращими постачальниками продукції при заданих вихідних даних і обраних вагових коефіцієнтах виявилися: авансовий акредитив.

Таким чином, запропонована операційна математична модель з використанням розроблених комплексних критеріїв багатокритеріальної оцінки форми розрахунку є ефективним інструментом вирішення задачі, що дозволяє в динамічних ринкових умовах, на основі комп'ютерної реалізації універсальної моделі, оперативно визначити оптимальні форму реалізації продукції.

2.3. Прогнозування фінансових результатів ТОВ ЛТД «Дріада» в наслідок реалізації запропонованих заходів

Загальновідомо, що основне значення для забезпечення високого рівня конкурентоспроможності підприємства мають виробництво високоякісної продукції, вдосконалення існуючих і впровадження нових прогресивних технологій [15]. Для оцінки запропонованих нами заходів, проаналізуємо ефективність імпорту та фінансові результати підприємства після змін форми та умов оплати.

Отже, ми визначили, що найбільш ефективним буде акредитивна авансовий платіж або форма розрахунку з відстрочкою платежу до 30 днів без надання знижки. Для прогнозування фінансових результатів нам потрібно буде побачити прогнозний розподіл умов оплати.

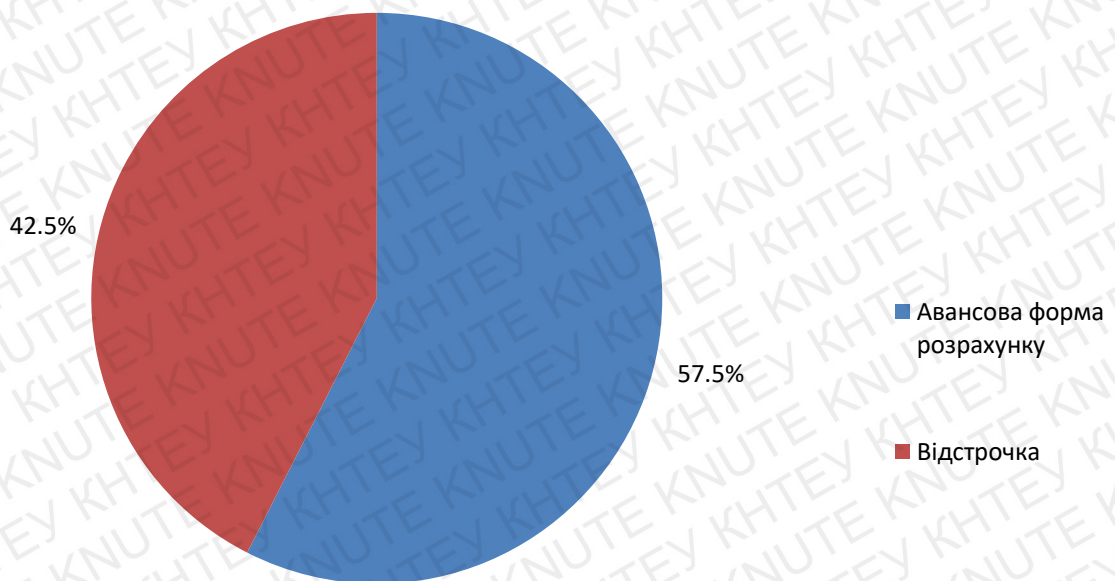

Рис. 2.3 – Очікуваний розподіл умов платежів ТОВ ЛТД «Дріада» 2021 р.

Джерело: створено автором.

Так як збільшиться відсоток авансових платежів, з 42,5% до 57,5% внаслідок відміни умови поставки «при отриманні товару» – це вплине на коефіцієнт оборотності активів, оборот дебіторської заборгованості, строк

погашення дебіторської заборгованості, а саме зменшиться оборот дебіторської заборгованості та зменшиться строк погашення дебіторської заборгованості. Також, з 2021 по 2025 ми пропонуємо кожен рік зменшувати кількість контрактів з відстрочкою платежу на 3%. Таким чином, у 2025 році кількість контрактів з відстроченою умовою платежу відсоток таких контрактів буде складати 27,5%.

Отже, розглянемо планові показники ділової активності ТОВ ЛТД «Дріада» після запропонованих заходів за допомогою формули коефіцієнта оборотності активів:

$$Koa = \frac{ЧД}{Ас}, \text{ де} \quad (6)$$

ЧД – чистий дохід за досліджуваний період;

А – Середньорічний об'єм активів.

Джерело: [16].

Загальна формула розрахунку оборотності дебіторської заборгованості для будь-якого періоду:

$$Kодз = \frac{ЧД}{(Дз\text{ пп} + Дз\text{ кп})/2}, \text{ де} \quad (7)$$

Кодз - коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості;

ЧД - чистий дохід за досліджуваний період;

ДЗ пп - дебіторська заборгованість на кінець періоду;

ДЗ кп - дебіторська заборгованість на початок періоду.

Джерело: [16].

Формула для розрахунку періоду оборотності в днях:

$$Пдз = \frac{(360 * \Sigma Дзс)}{ЧД}, \text{ де} \quad (8)$$

Σ Дзс – середньорічна сума дебіторської заборгованості;

ЧД - чистий дохід за досліджуваний період.

Джерело: [16].

Також нам потрібно проаналізувати прогнозні показники чистого доходу, об'єму активів та дебіторської заборгованості. Показники чистого доходу та активів ми будемо прогнозувати методом середнього темпу росту за 2015-2019 роки, табл. 2.4.

Таблиця 2.4

**Прогнозовані показники чистого доходу та активів за 2021-2023 р.,
тис. грн**

Показник	2021	2022	2023	2024	2025	Абсолютне відхилення +/-
Чистий дохід	896850,5	1040346,6	1206802,1	1399890,4	1609873,9	713023,4
Об'єм активів	4164549,1	5568002,2	7444418,8	9901077,1	13168432,5	9003883,4
ДЗ планова	35691,6	34977,8	34278,2	33592,6	32920,8	-2770,8
ДЗ з заходами	32122,4	31480,0	30850,4	30233,4	29628,7	-2493,7

Джерело: розраховано на основі Додатку А та Б.

Розрахунок дебіторської заборгованості з врахованими заходами було розраховано на основі збільшення авансових платежів на 15%. При цьому відстрочка збільшиться лише на 5%, тому ми прогнозовано зменшуємо строк дебіторської заборгованості на 10% щорічно. Результати розрахунків даних показників та коефіцієнтів представлено в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Аналіз показників ділової активності ТОВ ЛТД «Дріада» на основі активів 2021-2025 р.

Показник	Період, 01.01						Абсолютне відхилення +/-
	2019	2021	2022	2023	2024	2025	
Коефіцієнт оборотності активів	24,82	0,22	0,19	0,16	0,14	0,12	2025/ 2019 -0,09
Оборот дебіторської заборгованості	0,69	27,9	33,0	39,1	46,3	54,3	26,42
Строк погашення дебіторської заборгованості, днів	201,04	25,47	15,71	15,41	15,45	13,80	-11,67

Джерело: розраховано на основі Додатку А та Б.

Певного нормативного значення у коефіцієнта немає. Чим більше коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості тим, відповідно, вище швидкість обороту грошей між нашим підприємством і одержувачами наших товарів і послуг (нашими контрагентами). При зниженні значенні цього коефіцієнта можна зробити висновок, що наші партнери починають затримувати з оплатою наших товарів / послуг. Для кращого аналізу оборотності дебіторської заборгованості корисно розрахувати його значення по галузі в середньому, а також для підприємства лідера по цьому коефіцієнту.

У нашому випадку, коефіцієнти оборотності активів зменшаться на 0,09, оборот дебіторської заборгованості збільшиться на 26,42, а строк погашення дебіторської заборгованості, тобто кількість днів, за яку контрагенти здійснюють розрахунки з ТОВ ЛТД «Дріада» значно зменшиться, на 179,96 днів і становитиме 13 днів у 2025 році. А отже, робимо висновок, що зі зміною умов оплати будуть досягнені такі результати:

- зниження частка дебіторської у чистому доході.
- поліпшення ситуації зі збутом;
- підвищення платоспроможності компанії;
- скорочення термінів відстрочки платежу;
- не впливає на кількість продажів.

Отже, щоб досліджуване підприємство ТОВ ЛТД «Дріада» не відчувало нестачу оборотних коштів, необхідно своєчасно отримувати гроші від клієнтів за відвантажені товари або послуги (не допускати прострочень) і скорочувати період погашення дебіторської заборгованості. В іншому випадку у компанії можуть з'явитися труднощі з платоспроможністю, а це вже накладе відбиток на діяльність фірми в цілому і в майбутньому періоді спричинить збитки.

Також розглянемо прогностичний механізм розрахунків з акредитивної форми оплати на ТОВ ЛТД «Дріада», рис. 2.4.

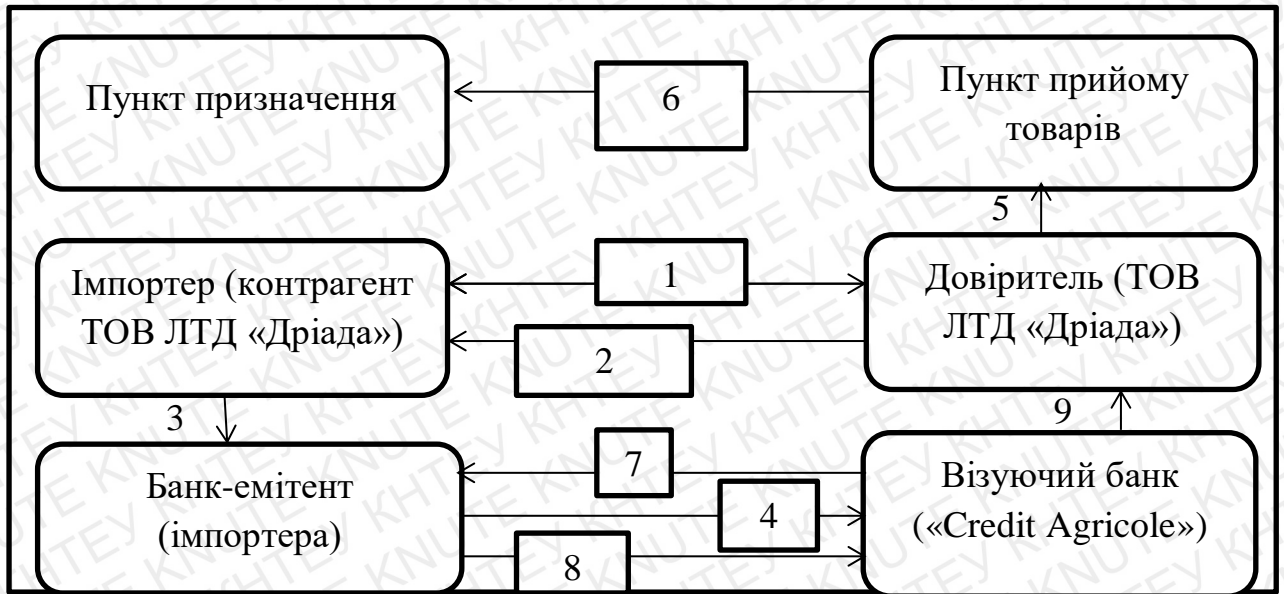

Рис. 2.4 – Механізм розрахунку з акредитивної форми оплати на ТОВ ЛТД «Дріада»

Джерело: розроблено автором.

При розрахунках за акредитивом банк нашого контрагента, що діє за дорученням платника про відкриття акредитива і відповідно до його вказівки (банк-емітент), зобов'язується зробити платежі ТОВ ЛТД «Дріада» коштів або оплатити, акцептувати або дати повноваження іншому банку («Credit Agricole») здійснити платежі ТОВ ЛТД «Дріада» коштів або оплатити, акцептувати. Наведене визначення значною мірою базується на тексті Уніфікованих правил для акредитивів, що дозволяє виділити наступні ознаки акредитива [17]:

1. Між ТОВ ЛТД «Дріада» (потенційним бенефіціаром) та покупцем (потенційним заявником акредитива) укладається договір купівлі-продажу товару, в розділі "Порядок розрахунків" якого вказується, що розрахунок буде проводитися за допомогою акредитива з зазначенням його форми (про форми акредитивів поговоримо нижче).

2. Після того як товар готовий до відвантаження, ТОВ ЛТД «Дріада» повідомляє про це покупця.

3. Отримавши таке повідомлення, покупець спрямовує банку-емітенту заяву на відкриття акредитива. Форма заяви наведена в [18]. Тут особливу увагу слід приділити реквізитами заяви. Справа в тому, що відсутність одного з них відповідно до п. 12 розділу [18] може призвести до відмови у відкритті акредитива і поверненням заяви. Цей етап угоди має свої особливості при використанні покритого акредитива, які розглянемо нижче, в рамках аналізу форм акредитивів.

4. Банк-емітент направляє банку ТОВ ЛТД «Дріада» повідомлення про відкриття та умови акредитива. Як правило, таке повідомлення надсилається через виконуючий банк. Про відкриття та умови акредитива виконуючий банк повинен повідомити (авізувати) ТОВ ЛТД «Дріада» протягом 10 робочих днів з дня отримання повідомлення від банку-емітента.

5. ТОВ ЛТД «Дріада» відвантажує товар у встановлені терміни.

6. Після відвантаження товарів ТОВ ЛТД «Дріада» разом з реєстром документів по акредитиву представляє виконуючому банку потрібні документи, передбачені умовами акредитива (як правило, це товаросупровідні документи, які свідчать про те, що товар відвантажено). Форма реєстру наведена в додатку 21 [18]. Ця Інструкція рекомендує заявнику акредитива вказувати в умовах акредитива, ким повинен оформлятися (засвідчуватися т. п.) кожен документ, наявність якого передбачено умовами акредитива, та його зміст. Це дозволить уникнути непорозумінь.

7. Виконуючий банк ретельно перевіряє подані ТОВ ЛТД «Дріада» документи щодо дотримання всіх умов акредитива, після чого документи направляються в банк-емітент.

8. Отримавши документи, банк-емітент перевіряє їх і перераховує кошти на рахунок ТОВ ЛТД «Дріада» .

9. Після цього документи передаються заявнику акредитива.

Представлена тут схема може використовуватися ТОВ ЛТД «Дріада», при цьому слід враховувати, що відповідно до побажань клієнта банки йдуть

на зміну цього традиційного плану роботи під конкретний контракт організації.

Висновки до 2 розділу

ТОВ ЛТД «Дріада» здійснює свою діяльність за таким механізмом здійснення зовнішньоторговельних розрахунків за формою інкасо. Щодо умов платежів – вони варіюються: авансові платежі, відстрочені платежі та за фактом поставки. Але, дана форма та умови оплати не є ефективними згідно теоретичним джерелам. Також було виявлено основні проблеми ТОВ ЛТД «Дріада»: велика кількість короткострокових контрактів, що потребує кожен раз оформлення, нотаріальних затрат та перевірок; використання інкасової форми розрахунків, що більш ризиковим порівняно з акредитивною формою; умова оплати «за фактом постачання» потребує перегляду та відмови, так як потрібно слідкувати за своєчасністю оплати за товар та відправляти довірену особу за перевіркою факту оплати.

Виходячи з наявних проблем ми розглянули різні форми розрахунку та умов оплати та внесли пропозиції:

- 1) Зменшення кількості короткострокових контрактів.
- 2) Зміна форми розрахунків з "інкасо" на "акредитив".
- 3) Відмова від умови "при отриманні товару", збільшення відстрочених та авансових платежів.

Також, за допомогою програмно-функціонального інструментарію «Solver» ми знайшли найбільш вигідну умови оплати – авансовий платіж. Отже, запропонована операційна математична модель з використанням розроблених комплексних критеріїв багатокритеріальної оцінки форми розрахунку є ефективним інструментом вирішення задачі.

У пункті 2.3 ми спрогнозували фінансові результати, а саме показники ділової активності і виявили, що коефіцієнти оборотності активів збільшаться на 4,14, оборот дебіторської заборгованості збільшиться на 1,05, а строк погашення дебіторської заборгованості, тобто кількість днів, за яку контрагенти здійснюють розрахунки з ТОВ ЛТД «Дріада» значно зменшиться, на 179,96 днів і становитиме 21 день, що говорить про ефективність запропонованих заходів.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Таким чином, головною метою нашого дослідження було обґрунтування рекомендацій щодо вдосконалення механізму розрахунків підприємства-експортера ТОВ ЛТД «Дріада». А отже, для досягнення мети було вирішено ряд завдань:

1) Було оцінено оцінити фінансово-господарську діяльність ТОВ ЛТД «Дріада». - ТОВ ЛТД «Дріада» має досить нестабільний стан підприємства, протягом останніх 5-ти років обсяги чистого доходу підприємства зросли на 319, 1 тис. грн.;

- варто відмітити, що протягом досліджуваного періоду чистий дохід зростає повільніше за собівартість є негативним значенням;

- аналіз прибутковості показує позитивне значення, але негативну динаміку;

- зростання обороту дебіторської заборгованості;

- зменшення рівня придатності основних фондів підприємства.

2) Було оцінено ефективність зовнішньоекономічної діяльності ТОВ ЛТД «Дріада». Також, ми визначили, що підприємство здійснює зовнішньоекономічну діяльність, а саме експорт до таких країн як: Німеччина, Єгипет, Литва, Нідерланди, Польща, Чехія та інші.

Щодо товарної структури експорту - її складають такі позиції як пшениця, кукурудза, соняшник, соя, льон, просо, сафлор та інші.

Також ми визначили ефективність ЗЕД ТОВ ЛТД «Дріада» - вона знаходиться у нормативних значеннях, але її динаміка є негативною.

3) Проаналізовано механізм здійснення розрахунків ТОВ ЛТД «Дріада». Також, ми проаналізували механізм здійснення зовнішньоторговельних розрахунків ТОВ ЛТД «Дріада» і виявили, що підприємство заключає, у більшості випадків, короткострокові контракти. Основною формою розрахунку є авансовий платіж (30/70), також відстрочення платежу до 30 днів.

ТОВ ЛТД «Дріада» у зовнішньоторговельних операціях використовує таку форму розрахунку як інкасо.

4) Було розроблено і проаналізовано рекомендації щодо вдосконалення механізму розрахунків ТОВ ЛТД «Дріада». Ми виявили, що ТОВ ЛТД «Дріада» здійснює свою діяльність за таким механізмом здійснення зовнішньоторговельних розрахунків за формою інкасо. Щодо умов платежів – вони варіюються: авансові платежі, відстрочені платежі та за фактом поставки. Також було обґрунтовано, що економічно найвигіднішим варіантом умов платежу є відстрочка, далі по факту поставки і далі аванс. Авансова форма платежу, або короткострокове кредитування, вигідна ТОВ ЛТД «Дріада» тим, що розрахунки за умов авансу є найбільш складними. Авансовий платіж передбачає отримання оплати (30% від контракту перед відправкою товару і 70% після отримання) авансом перед відвантаженням товару. Авансовий платіж також визначено як найбільш безпечна умова розрахунку для ТОВ ЛТД «Дріада», так як при такій формі розрахунку експортер не схильний до ризику відмови іноземного покупця від платежу. Ці висновки було підкріплено математичним обґрунтуванням: задачею в Microsoft Excel (програма „Пошук рішення”). У результаті вирішення задачі найкращими постачальниками продукції при заданих вихідних даних і обраних вагових коефіцієнтах виявилися: авансовий акредитив.

5) Проаналізовано економічний ефект від запропонованих заходів за допомогою показників ділової активності та, у нашому випадку, коефіцієнти оборотності активів збільшиться на 4,14, оборот дебіторської заборгованості збільшиться на 1,05, а строк погашення дебіторської заборгованості, тобто кількість днів, за яку контрагенти здійснюють розрахунки з ТОВ ЛТД «Дріада» значно зменшиться, на 179,96 днів і становитиме 21 день.

Також була запропоновано механізм акредитивної авансової оплати з товари ТОВ ЛТД «Дріада».

А отже, можемо зробити висновок, що зі зміною умов оплати будуть досягнені такі результати:

- зниження частки дебіторської у виручці.
- поліпшення ситуації зі збутом;

- підвищення платоспроможності компанії;
- скорочення термінів відстрочки платежу;
- кількість продажів залишається незмінною.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Офіційний сайт ТОВ ЛТД "Дріада" [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://driada.net.ua/ru/sample-page/>.
2. Мелень О. В. Фінансові результати діяльності підприємства: визначення, класифікація, управління / Мелень О. В. // НТУ "ХПІ". – 2017. – С. 109–114.
3. Майборода О.Є. Платоспроможність підприємства та формування системи її забезпечення / Майборода О.Є.. // Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського. – 2017. – С. 256–260.
4. П'ятницька Г. В. Фінансова стійкість як базис для визначення стратегічного вектору інноваційного розвитку підприємства / П'ятницька Г. В.. // Інвестиції: практика та досвід. – 2018. – №4. – С. 7–16.
5. Булеєв І. П. Інвестиційна активність підприємств з виробництва продукції з високою доданою вартістю в умовах обмежених ринків: парадигма та механізми забезпечення / І.П. Булеєв. – Київ: НАН України, Ін-т економіки промисловості, 2019. – 388 с.
6. Костюнік О.В. Управління дебіторською та кредиторською заборгованістю на підприємствах / Костюнік О.В.. // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2017. – №27. – С. 113–116.
7. Ішук С. О. Основний капітал у Західному регіоні України: сучасний стан і перспективні напрями модернізації: монографія / [наук. ред. д.е.н., проф. С. О. Ішук] ; НАН України ; ДУ "Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього". – Львів, 2015. – 172 с.
8. Наумов М. С. Конспект лекцій з дисципліни «Зовнішньоекономічна діяльність» (для студентів 3 курсу денної та заочної форм навчання напряму підготовки 6.140103 – Туризм) / М. С. Наумов ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2016. – 89 с.
9. Книшек О. О. Аналіз абсолютної та відносної ефективності ЗЕД підприємства / О. О. Книшек. // Економічний вісник. – 2016. – №3. – С. 91–100.

10. Федоронько Н.І. Аналіз ефективності експортних та імпорتنих операцій / Федоронько Н.І. // Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського. – 2016. – №10. – С. 120–124.
11. Шпильовий В. А. Акредитивна форма розрахунків у практиці зовнішньоекономічної діяльності // Агросвіт. - 2015. - № 24. С. 50–55.
12. Офіційний сайт банку «Credit Agricole» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://credit-agricole.ua>. (Дата звернення: 11.11.2020)
13. Береславська О. І. Міжнародні розрахунки та валютні операції : навч. посіб. / О. І. Береславська. - Ірпінь : Університет ДФС України, 2019. - 368 с.
14. Фединяк Г. Міжнародно-правове регулювання розрахунків по акредитиву / Фединяк Г.. // Вісник Львівського університету. – 2016. – №39. – С. 120–127.
15. Кузьмін О.Є. Конкурентоспроможність підприємства: планування та діагностика: /Монографія/ О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник, О.П. Романко; за заг. ред. д.е.н., проф. Кузьміна О.Є. – Івано-Франківськ: ІФНТУНГ. – 180 с
16. Череп О. Г. Управління діловою активністю аграрно-промислових підприємств / Череп О. Г.. // Запорізький національний університет. – 2018. – №4. – С. 41–46.
17. Уніфіковані правила та звичаї для документарних акредитивів [Електронний ресурс] // Міжнародна торговельна палата. – 1993. – Режим доступу до ресурсу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FIN203.html.
18. Про затвердження Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті [Електронний ресурс]. – 2001. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0368-01#Text>.

ДОДАТКИ

Додаток А

Актив	Код рядка	2015	2016	2017	2018	2019
I. Необоротні активи						
Нематеріальні активи:						
первісна вартість	1000	655	797	1054	2972	8979
накопичена амортизація	1001	2156	2868	8186	10812	15012
Незавершені капітальні інвестиції	1002	1501	2071	7132	7840	-6033
Основні засоби:	1005	0	576	58	1577	35811
первісна вартість	1010	94759	87292	84438	100171	2758410
знос	1011	193439	198290	206787	231991	2758410
Інвестиційна нерухомість:	1012	98680	110998	122349	131820	0
первісна вартість	1015	4242	3911	973	926	114552
знос	1016	0	0	1671	1671	0
Довгострокові біологічні активи:	1017	0	0	698	745	0
первісна вартість	1020	94384	76865	0	0	0
накопичена амортизація	1021	0	0	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:	1022	0	0	0	0	0
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0	437978	539014	0
інші фінансові інвестиції	1035	0	0	0	0	653
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	0	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	44127	53161	0	0	0
Гудвіл	1050	0	0	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0	0	0
Усього за розділом I	1095	238167	222602	524501	644660	2918405
II. Оборотні активи						
Запаси						
Виробничі запаси	1100	516340	673823	675405	835741	26676
Незавершене виробництво	1101	0	0	47948	60559	0
Готова продукція	1102	0	0	586956	632441	0
Товари	1103	0	0	39886	51150	0
Поточні біологічні активи	1104	0	0	615	91591	0
Депозити перестраховання	1110	0	0	0	0	0
Векселі одержані	1115	0	0	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1120	0	0	0	0	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками:	1125	218206	348488	374004	428208	36420
за виданими авансами	1130	6196	4664	2808	4015	8760
з бюджетом	1135	850	25871	3857	4148	8877
у тому числі з податку на прибуток	1136	847	0	0	0	1192
з нарахованих доходів	1140	0	0	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	490011	211584	110932
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	755	12180	11886	139576	2974
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	1712	2549	284	21684	703
Готівка	1166	0	0	51	45	0
Рахунки в банках	1167	0	0	233	21639	0
Витрати майбутніх періодів	1170	1588	0	246	240	489
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0	0	0
у тому числі в:	1181	0	0	0	0	0
резервах довгострокових зобов'язань						
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	13408	72822	2605	3830	120
Усього за розділом II	1195	759055	1140397	1561106	1649026	195951
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття						
Баланс	1200	3236	29248	1891	0	490
	1300	1000458	1392247	2087498	2293686	3114846

Продовження Додатку А

Пасив		2016	2016	2017	2018	2019
I. Власний капітал						
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	20327	20327	20327	20327	60000
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	4650	4650	4629	4609	1766214
Додатковий капітал	1410	1469	1421	4797	4093	2475
Емісійний дохід	1411	0	0	0	0	2475
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0	0	0
Резервний капітал	1415	27671	27671	27671	27671	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	271043	469362	468767	499883	489046
Неоплачений капітал	1425	0	0	0	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0	0	0	0
Інші резерви	1435	0	0	0	0	-18582
Усього за розділом I	1495	325160	523431	526191	556583	2299153
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення						
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0	0	385716
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0	0	25405
Довгострокові кредити банків	1510	205207	276809	326659	350972	22766
Інші довгострокові зобов'язання	1515	4072	0	200668	207135	1409
Довгострокові забезпечення	1520	0	0	1771	1750	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0	0	0	0
Цільове фінансування	1525	10788	4819	0	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0	0	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітного періоду)	1531	0	0	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітного п	1532	0	0	0	0	0
резерв незароблених премій; (на початок звітного періоду)	1533	0	0	0	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітного періоду)	1534	0	0	0	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0	0	0	0
Привозний фонд	1540	0	0	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0	0	0
Усього за розділом II	1595	220067	281628	529098	559857	435296
III. Поточні зобов'язання і забезпечення						
Поточна кредиторська заборгованість:	1610	0	177124	0	0	96862
за довгостроковими зобов'язаннями						
за товари, роботи, послуги	1615	193306	211902	133660	419585	120464
за розрахунками з бюджетом	1620	25947	22550	25570	24286	7422
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0	0	0	2548
за розрахунками зі страхування	1625	3158	2878	572	498	11912
за розрахунками з оплати праці	1630	3284	3262	1528	1433	7766
за одержаними авансами	1635	351	634	839	39	52
за розрахунками з учасниками	1640	0	0	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	728069	608982	3772
за страховою діяльністю	1650	0	0	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	2886	2991	0	0	10167
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	137015	113482	122177	122423	57967
Усього за розділом III	1695	455230	587188	1032209	1177246	380397
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримувані	1700	0	0	0	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0	0	0	0
Баланс	1900	1000458	1392247	2087498	2293686	3114846

Показник	2015	2016	2017	2018	2019
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	454 022	721 586	720 883	704 382	773 147
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	- 239 701	- 349 471	- 558 326	- 568 800	- 662 015
Валовий:					
прибуток	214 321	372 115	162 557	135 582	111 132
збиток		-	-	-	-
Інші операційні доходи	37 510	172 814	235 543	202 995	60 536
Адміністративні витрати	- 43 242	- 73 187	- 36 993	- 35 131	- 31 600
Витрати на збут	- 75 711	- 71 650	- 71 287	- 98 201	- 83 577
Інші операційні витрати	- 24 413	- 61 627	- 199 785	- 118 616	- 69 161
Фінансовий результат від операційної діяльності:					
прибуток	78 520	368 410	90 035	86 629	- 12 670
збиток		-	-	-	-
Дохід від участі в капіталі		-	284 489	82 631	101 427
Інші фінансові доходи	13 813	28 492	12	-	260
Інші доходи	3 783	6 721	213 089	69 699	16 461
Фінансові витрати	- 35 990	- 109 346	- 45 468	- 47 109	- 44 870
Втрати від участі в капіталі		-	-	-	-
Інші витрати	- 153 263	- 140 262	-	-	-
Фінансовий результат до оподаткування:	- 93 137	154 015	194 070	71 665	31 116
прибуток					
збиток		-	-	-	-
Витрати (дохід) з податку на прибуток	- 40 455	49 489	99	-	-
Чистий фінансовий результат:					
прибуток	- 52 682	203 504	194 070	71 665	31 116
збиток				()	()